PARTICULARS ABOUT TIRUMALA

GENERAL:—Height 2,820 Feet above sea level.
Temperature :—Maximum 94° Minimum 60°
Rainfall 40″

INCOME FROM TEMPLES FOR FEBRUARY, 1972.

			Rs.	Ps.
1.	**Sri Venkateswaraswamy Temple, Tirumala**	...	31,27,406	07
2.	**Sri Padmavathi Devi Temple, Tiruchanur**	...	13,936	10
3.	**Sri Govindarajaswami Temple, Tirupati.**	...	28,086	65
4.	**Sri Kodandaramaswamy Temple, Tirupati.**	...	877	75
5.	**Sri Kapileswaraswami Temple, Tirupati.**	...	6,341	79
6.	**Sri Venkateswaraswamy Temple, Mangapuram**	...	1,666	52
7.	**Sri Vedanarayanaswamy Temple, Nagalapuram**	...	192	97
8.	**Sri Kalyana Venkateswaraswamy Temple, Narayanavanam**	...	187	15
	Total	...	31,78,695	00

PILGRIMS' PARTICULARS

FEBRUARY, 1972.

Number of piligrims, who availed T T. D Transport facilities	Adults	...	4,54,651
	Children	...	41,365
Number of Pilgrims, accommodated in the choultries	at Tirupati	...	90,320
	at Tirumala	...	1,39,265
Number of vehicles to Tirumala by Ghat Road	Motor Cars	...	6,121
	MotorCycles	...	283

★ ★ ★

Visit . . . . . **Nagalapuram.**

During

VEDANARAYANASWAMY

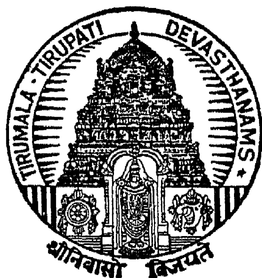
BRAHMOTSAVAM

* * *

PROGRAMME

Date:	Day Festival.	Night Festival.
27–4–72	—	Senadhipathi Utsavam and Ankurarpanam
28–4–72	Tiruchi and Dwajarohanam	Big Sesha Vahanam
29–4–72	Suryaprabha Vahanam	Hamsa Vahanam
30–4–72	Muthyapu Pandili	Hanumantha Vahanam
1–5–72	Chinna Sesha Vahanam	Chandraprabha Vahanam
2–5–72	Mohini Avatharam	**GARUDA SEVA**
3–5–72	Kalpavriksha Vahanam	Gaja Vahanam
4–5–72	Sarvabhoopala Vahanam	Garden Festival
5–5–72	Tirumanjanam	Aswa Vahanam
6–5–72	Avabhritotsavam	Simha Vahanam Dwajavarohanam

N.B: There is regular Bus service of the T.T.D. between Tirumala and Nagalapuram via Renigunta, Puttur, and Narayanavanam.

THE SAPTHAGIRI

Vol. 2 MONTHLY *No.* 11

Editor, Publisher & Printer:

M. CHANDRAMOULI REDDY, M.A., I.A.S,

Executive Officer,

T. T. DEVASTHANAMS,

TIRUPATI.

PHONE { OFFICE: 322
RESIDENCE: 757

Annual Subscription: Rs. 5/-
Per copy: 35 Ps.
By Post: 42 Ps.

For copies and other particulars :

EDITOR,

T. T. DEVASTHANAMS,

TIRUPATI.

PHONE : 752

'The opinions expressed by various authors in the Journal are personal.'

Editor.

CONTENTS

*

PAGE No.

* * *

Editorial * * * * * *

We are happy to inform to our readers that the T. T. D. has crossed one more mile stone in its relentless efforts to serve the cause of religion through a mass-communication media. The present size of the journal has enabled us to serve the devotees by giving more matter on religious subjects and more information about the activities of the T. T. D.

Right from the time of the split up of the magazine, it has been our continuous pursuit to improve the quality of the magazine with contributions of high calibre. Many a suggestion has been received in this office for the structural as well as qualitative change of the journal. After considering all these suggestions and taking into account the anxiety of some of our readers on account of rise in the rates of subscription, it has been decided to change this magazine to a bigger size and supply to the devotees without any further financial commitment to them.

However the cost of production of the magazine has unavoidably forced us to restrict our enthusiasm thereby limiting the maximum number of pages to 56 only tentatively.

We too are not unaware of the slight inconvenience that we may have caused to the readers in releasing the magazine two months before the completion of the 3rd year of Sapthagiri. But we hope the readers would bear with us, take this change in a sportive spirit and respond well in future also and enable us to carry forward the torch of spiritual integration in this sacred land.

We thank all our readers, contributors, agents, and the representatives of this institution in other places for their whole hearted co-operation and encouragement and pray Lord Venkateswara to guide us all from progress to progress.

* * * * *

News & Notes * * * * * * *

Annamacharya Festival

The 24th Aradhana Festival of Sri Thallapaka Annamacharya was conducted for 3 days from 12–3–72 to 14–3–72.

Sri B.V. Rama Rao, District Collector, presided over the opening day of the function. The function which was arranged in the premises of Thyagaraja Mandapam, Tirupati was well attended by many learned scholars and musicians. Sri S.R. Janaki Raman read the Annual report.

Dr. T. Kodanda Ramaiah Reader, S. V. University Spoke about the contribution of Annamacharya to the Telugu literature. During his deliberations he observed that the importance of the Tallapaka Annamacharya Keerthanas is in no way less than that of the works of Nayanmars and Alwars of Tamil literature, Basaveswara, Purandara Dasa and other devotees of Kannada literature and Tulasi Das, Surdas of Hindi literature. While emphasising the need to propagate the Keerthanas of Annamacharya and his successors among the Telugu multitude, the learned speaker of the gathering suggested that a committee should be set up to decide the best tunes to the Keerthanas of Annamacharya and if necessary a prize for best tuning can also be awarded.

Sri B.V. Rama Rao distributed the prizes to the winners in the Annamacharya Sankeerthana competition.

Sri Ghantasala Venkateswara Rao the Asthana Vidwan of T.T.D. gave a musical

concert of Annamacharya keerthanas. Sri M. Chandramouli Reddy, Executive Officer, T.T.D. presented a gold locket to Sri Ghantasala Venkateswara Rao. Later there were concerts by Smt. Indira Jaya Rao, Tiruttani Sri N.K. Krishna Moorthi.

The second day's programme was arranged under the presidentship of Sri T. K. V. N. Sudarsanacharya. Sri B. Rajinikanta Rao, Station Director, All India Radio spoke about the musical melody in Annamacharya keerthanas illustratively. Sri Achanta Janakiram, in English and Sri S. Sachidanandam in Telugu spoke about the various literary aspects of Annamacharya keerthanas. The second day's programme concluded after the concerts by Sris D. Pasupathi, P. P. Somayajulu, Miss Mrunalini & party and Harikatha by Sri Prayaga Narasimha Sastri.

Sri R.G. Narayana Raju, Temple Officer, T.T.D. presided over the 3rd day's function. He praised Annamacharya as one of the Avathara Purushas like Thayagraja and Purandara Das through whom the glory of Lord Venkateswara was made well known to all. Sri K.M. Krishna Moorthi, Retired District Judge spoke about the literary and musical importance of Annamacharya keerthanas while Sri G. Rama Subba Sarma, enlightened the audience with a critical analysis of the philosophic as well as romantic aspects of Talla Pakam works.

Sarvasri K. Mallikarjuna Rao and S. Rajeswara Rao party, the noted Musicians of film field gave concerts of Annamacharya Sankeerthanas in the presence of well attended gathering.

There were music concerts by Sri Pudukkottai Krishna Moorthy and party and Sri Chittoor Subramanyam, after which the deliberations were concluded.

During this three day programme Sarvasri P. P. Somayajulu, G. Shanmuganandam, K. Subramanyam, A. Narayana, P. Munirathnam B. Krishna Reddy, M. Sathyanarayana, M Narayana Swamy, M. Ramaiah, P. Muni ramaiah, B. Rajagopal, P. R. Ramanadhar K. Munirajulu, K. Ramaswamy and T. Krishn Moorthy participated with their accompan ments and made the function a great succes

Royalty on Suprabhatham Records:

Smt. M.S. Subba Laxmi donated the Royalty on Suprabhatham records towards the T.T.D. Hereditary Niyamaadhyayana Vidyarthi fund and an amount of Rs. 1,20,526—53 has been realised upto June 1971, on this account.

Information Centre Bombay:

The T.T.D. has opened an Information Centre at Sri Venkateswara Devasthanam, Fanaswadi, Bombay—2. All T.T.D. publications, pictures of the Lord, and Padmavathi Devi and copies of Sapthagiri periodical will be sold in this Information Centre. Interested persons may contact Sri S. Sampath Kumar Iyyangar, Sri Venkateswara Devasthanam, Fanaswadi, Bombay-2 who is working on part time basis.

Summer School of Hindu Religion:

The 24th Summer School of Hindu Religion will be conducted by the T.T.D. for 4 weeks from 1-5-72 to 31-5-72. 50 Teacher Students will be admitted for this course and they will be given a stipend of Rs. 60/-. There will also be lectures on religious subjects by distinguished scholars of the country. There will be an examination consisting of 2 papers and prizes will be awarded for the students who stand 1st, 2nd, and 3rd at the rate of Rs. 15/- Rs. 10/- and Rs. 5/- respectively. Accommodation will be provided to all participants of this programme. Further particulars can had from the Principal, S.V.O. College, Tirupati who will be incharge of this school.

THE T. T. D. BUDGET

The new budget of the T.T.D. which was approved by the Board of Trustees in the month of February 1972 has the following salient features.

Receipts Ordinary	Rs.	6,71,94,800
Capital Receipts	,,	46,06,000
Expenditure Ordinary	,,	4,69,27,600
Expenditure Capital:	,,	1,65,40,000

Srivari Temple:

During the previous financial year 1971-72 the following works of improvements etc., were completed at the costs mentioned against each.

		Rs.
1.	Gold gilding to the cornices of Garbha Griha of Srivari Temple.	12,00,000
2.	Preparation of Gemset Kati-Hastam to the Lord.	16,00,000
3.	Silver Car to Lord Venkateswara	6,00,000
4.	Decoration of the inner Prakara with the figures of Sthala Purana.	25,000
5.	Silver plating to the Central Padikavali gate.	2,50,000
6.	Renovation and beautification of Thousand Pillared Mandapam.	2,00,000

The management proposes to take up the following works during the new year 1972-73.

		Rs.
1.	Gold gilding to the pillars in the Main Temple.	1,00,000
2.	Construction of a new float to Lord Venkateswara	1,00,000
3.	Providing of Ramayana figures on the parapet of Thousand Pillared Mantapam.	75,000
4.	Construction of decorative arch in stone permanantly, at the entrance at Tirumala.	50,000

The management accepts donations also for the construction of this arch.

TEMPLES AT TIRUPATI.

Sri Govindarajaswamy Temple:

The management proposes to take up the following new works during 1972–73.

		Rs.
1.	Construction of Maharatha to Lord Govindaraja.	4,00,000
2.	Renovation of the Raja Gopuram Sri Govindarajaswamy Temple. (in the estimate of Rs. 2,05,000).	1,00,000
3.	Renovation of Vimanams of Sri Govindarajaswami and Sri Parthasarathy Swamy, renovation of Avarohana mantapam, Padamuka mantapam and Kalyana mantapam and also to the two Vimanams of Sri Anjaneya Swamy Temple attached to Sri Govindaraja Temple.	48,000
4.	Construction of new Float to Sri Govindarajaswamy.	19,000

Sri Padmavathi Temple, Tiruchanur:

The main Gopuram of Sri Padmavathi Temple was renovated in the year 1971–72 at a cost of Rs. 1,00,000.

During the year 1972–73 renovation of Vimanam of Padmavathi Temple will be done at a cost of Rs. 10,000.

Sri Kodanda Rama Temple:

During the year 1971–72 Ornamental Gril was provided to Mukha Mantapam of Sri Kodandaramaswamy Temple, at a cost of Rs. 15,000.

Sri Kapileswaraswamy Temple, Tirupati:

The management proposes to provide gril to Mukha Mantapam of Sri Kapileswara Swamy Temple, Tirupati, during the year 1972–73 at a cost of Rs. 15,000.

Other Temples of T.T.D.:

Sri Kalyana Venkateswara Swamy Temple, Mangapuram:

During the year 1971—72 the outer Gopuram of Kalyana Venkateswara Swamy Temple was renovated at a cost of Rs. 55,000.

Sri Kalyana Venkateswara Swamy Temple, Narayanavaram:

During the year 1972–73 a provision has been made for effecting repairs to various Mantapams including Kalyana Mantapam at a cost of Rs. 25,000.

Sri Vedanarayana Swami Temple, Nagalapuram:

Renovation of this Temple Gopuram was done during the year 1971–72 at a cost of Rs. 30,000 and renovation of Vimanam and repairs to Potu Mantapam are proposed to be taken up in the year 1972–73 for which an amount of Rs. 22,000 has been provided.

Other Items:

A provision of Rs. 11,50,000 has been made in the budget during the year 1972–73 for constructions and maintenance of various choultries at Tirumala. A token grant of Rs. 1,00,000 has also been provided for starting the construction of 4th choultry at Tirumala. Besides this, 4 new cottages are proposed to be taken up under donation scheme at an estimated cost of Rs. 1,02,000 during the period 1972–73.

A provision of Rs. 2,00,000 has been made for construction of 2 marriage halls at Tirupati during the year 1972–73.

A provision has been made for construction of choultries at the following places with the costs mentioned against each. Some of these works are in progress:

	Rs.
Choultry at Mahanandi (in progress).	2,85,000
Choultry at Rameswaram.	3,60,000

Choultry at Antharvedi (in progress).	2,90,000
Choultry at Dwaraka Tirumala (in progress).	2,70,000
Construction of Information Centre-Cum-Geetha Bhavan, Vijayawada.	1,00,000
2nd Choultry at Kalahasti.	1,00,000
Choultry at Devuni Cuddapah.	30,000
Choultry-cum-Kalyana Mantapam at Kurnool.	20,000
Choultry at Nagala Puram (if site is provided by the local people).	50,000
Choultry at Badarinath.	1,00,000
Information Centre at Bangalore.	1,00,000
Information Centre at Khammam.	30,000
T.T.D. Dharmasala at Basar (in progress).	50,000

With a view to promote the religious bent of mind among the employees the management has proposed to construct 4 prayer halls at a cost of Rs. 25,000 each in each of the T.T.D. Quarters-areas which were named as Ram Nagar, Vinayaka Nagar, Kapileswara Nagar and Govindaraja Nagar.

The T.T.D. revised its estimate from Rs. 48 lakhs to Rs. 68 lakhs for the construction of the 2nd Ghat Road which is expected to be completed by the end of 1972.

An amount of Rs. 1,00,000 has been provided in the budget to open a canteen and other amenities to the T.T.D. Transport workers in the work-shop area.

The T.T.D. Press which has shown an out turn of Rs. 4,22,600, besides taking other works of T.T.D. and printing of pictures, Panchangams and Calendars etc., proposes to take up the printing of the following manumental literary works.

1. Sri Bhashyam.
2. Annamacharya Sankeerthanams.
3. Sthala Puranam.
4. Venkatachala Mahathymam (pictorial Srinivasakalyanam).

S.V. Dairy Farm:

With a view to ensure continuous supply of milk to the canteens and to the pilgrims at Tirumala and also to the Hostels of the T.T.D. Institutions the T.T.D. management has sanctioned Rs. 1,50,000 for purchase of a Cold Storage Plant during the year 1972–73.

Srinivasa Mission:

Under Srinivasa Mission the following amounts have been sanctioned for the purposes mentioned against each...

		Rs.
1.	Information Centres.	3,25,000
2.	Arsha Samskriti Sadass.	1,50,000
3.	Hindu Dharma Prathisthanam.	1,00,000
4.	Andhra Asramam, Rishikesh.	50,000
5.	Construction of Temples at Rishikesh.	5,50,000
6.	Supply of Mike sets to the Temples.	3,00,000

A CORRECTION PLEASE

Readers are requested to read the address of Sri Rajeswari Astrological institute as P. B. 919, Madras-20, which was omitted by mistake in the advertisement published in Feb. 72 issue of Saptagiri at page 16. The omission is regretted very much.

Ed.

LORD HANUMAN - THE SUNDARA PURUSHA
(THE BEAUTIFUL PERSON)

DR. S. RAMAKRISHNAN
PONDICHERRY–6.

WHAT is the criterion for beauty? Is it just the external appearance and fair complexion or is it decided by intrinsic qualities of a person?

According to Ramayana, beauty does not go with just appearance but only with the innate qualities of an individual. Lord Hanuman is a beautiful person - a Sundara Purusha though he has the form of Vanara. Various qualities in him go to designate him as Sundara Roopa.

Chastity: Chastity is by no means the code of conduct for women alone. Men also should be chaste. Lord Hanuman is the most chaste of all people. He is a Nitya Brahmachari in the truest sense of the term. On one occasion, when he had to see the lady-inmates of the Anthahpuram of Ravana, not for the sake of seeing the Queens but in his search for Sita, he repents for having seen the Sthreemala-that too in sleeping poses-but immediately consols himself that he was not having even a tint of bad intentions on seeing them.

न हि मे मनसः किंचित् वैकृत्यं उपपद्यते ।
मनो हि हेतुः सर्वेषां इन्द्रियाणां प्रवर्तने ॥

Who can have such an extent of self-control of both the mind and the body even on the face of environmental stimulation? There is no doubt that Lord Hanuman is the most chaste of all and this chastity undoubtedly makes him a Sundara.

Selfless service and sacrifice. Hanuman ranks first in self-less service and sacrifice. What did he expect in return for undertaking his perilous tasks in crossing the ocean for the first time inspite of obstructions by Mainaka mountain, Surasa, Simhika, and later Goddess of Lanka and in roaming about ' alone, alone, all all alone ' in the enemy's country. He did not have any family. He did not aspire for any kingdom as in the cases of Sugreeva or Vibhishana. His outlook was simply selfless service and sacrifice. According to him he is कोसल राजस्य दासः It is his translation into action of the famous saying in Tamil என் கடன் பணி செய்து கிடப்பதே. Neethisathaka says एते सत्पुरुषाः परार्थं निरताः स्वार्थान् परित्यज्य ये Those who help others without selfish motives are Sathpurushas. Again, on another occasion he uprooted the Sanjeevi mountain to help Lakshmana in coming back to consciousness. Sundara Purusha is one who gives highest place to selfless service and sacrifice in his life.

Hanuman had by his service the unique honour, of making even the God (Lord Rama) and Goddess (Sita) happy when they were separated. One goes to God when he is in distress to get over his calamities and become happy. Here is a case where God and Goddess were unhappy and it was left to Hanuman to meet each of them separately, convey welfare news to them, present tokens to each and make them happy. At the crucial stage when Sita was about to commit suicide, he narrated Ramakatha sitting on the Simsupa tree and at the same time not seen by Sita, who became very happy on hearing राम कीर्तन at such a critical moment that too, quite unexpectedly and decides to stop committing suicide. If only Hanuman had not done it, what would have happened to Sita? Again when Hanuman gives Lord Rama's ring, Sita is extremely happy and feels that she has obtained her husband himself

through the ring भर्तारं इव संप्राप्ता भर्तुः कर विभूषणं। Similarly when Hanuman met Lord Rama after return from Lanka he gave the welfare news about Sita by saying दृष्टा सीता । Thus it is on Hanuman's mission lay the subsequent development of Ramayana.

Devotion to duty: Devotion to duty is another important quality for a Sundara. Lord Hanuman was quite sincere in his work of finding the whereabouts of Sita. He did not accept the invitation of Mainaka to rest for some time and proceed. Call of duty should not be unheaded even for a while. Procrastination may spoil the entire mission. Had he waited taking rest in Mainaka mountain, he might perhaps have seen Sita after she had committed suicide. Again, in Lanka though he was not supervised or watched by any of his superiors, he did not spare any inch of Lanka or any nook or corner in his search for Sita. His single-minded devotion is worthy of emulation.

Incidentally, the role of Hanuman in reuniting Rama and Sita is interpretted by scholars as that of a Guru. Rama is Paramathma while Sita is considered figuratively as Jeevathma. We, living beings are also considered Jeevathmas. For attaining bliss, Jeevathma must unite with Paramathma and this is the essence of Advaitha. But the people who are Jeevathmas are lost in Maya, Bhava Jaladhi (with पुनरपि जननं पुनरपि मरणं) and forget that everlasting happiness could be got only by prayers to God which would unite them with Paramathma or God. For waking them up and teaching them the way-out, a Guru is required. Hanuman is considered a Guru in making Sita *i.e.*, Jeevathma join Lord Rama, the Paramathma. Guru is somebody who is supreme.

गुरुः ब्रह्मा, गुरुः विष्णुः, गुरुः देवो महेश्वरः ।
गुरुः साक्षात् परब्रह्मा तस्मै श्री गुरवे नमः ।।

Physical Prowess and Bravery. These are also the qualifications for a Sundara Purusha and Hanuman has these in plenty. He was the only one among many vanaras including Angada and was prepared to 'try his hand' at crossing the formidable ocean. He could hit with force even a mountain with wings namely Mainaka; he could win Surasa, Simhika and Lanka. He demolished houses, burnt the whole of Lanka single-handed without any fear of the demons. He killed many of them including Aksha. He had even the capacity to release himself from Brahmastra directed by Indrajith. He says न मे अस्य बन्धस्य च शक्तिरस्ति विमोक्षणे लोक गुरोः प्रभावात् Again in one context he remarks that he can tackle Ravana and all his people single-handed.

अहं एकोऽपि पर्याप्तः स राक्षस गणां पुरीं ।
तां लङ्कां तरसा हन्तुं रावणं च महाबलं ।।

In another context when, on his offer to Sita to carry her on his back to Rama, Sita laughed at him initially on grounds of his smallness of physique (कथं वा अल्प शरीरः त्वं मामितो नेतुइच्छसि।) He immediately showed his Viswaroopa indicating to Sita that he could take a gigantic shape.

हरिः पर्वत संकाशः ताम्रवक्रो महाबलः ।
दर्शयामास वैदेह्याः स्वं रूपं अरिमर्दनः ।।

Sita felt very sorry for her initial improper assessment of Hanuman. On a previous occasion also, to get over the obstacle by Surasa, Hanuman had grown in size enormously. हनुमान् अचलप्रख्यो नवनी योजनोच्छ्रितः । At the same time he could take a size equivalent to that of a finger तन्मूहूर्तेन हनुमान्बभूव अङ्गुष्ठ मात्रक : Thus, Hanuman could take any desired figure big or small. When he entered Lanka he was पृषदंशक मात्र. No wonder the residents of Lanka described him in the following terms. वज्री महेन्द्रः त्रिदशेश्वरो वा, साक्षात्यमो वा वरुणो निलोवा । रुद्रो अग्निरर्को धनदश्च सोमः न वानरोऽयं स्वयमेव कालः । "Is he Indra, Yama, Varuna, Fire, Rudra, Wind, Kubera, Moon? He is not just a monkey but he is Kala himself."

It is really thrilling that such a big warrier is so humble and obedient to his superiors and is true to the expression क्षमा शक्तौ. He also dedicates his life to serve and serve only for the sake of service and nothing else.

Knowledge, intelligence and capacity for conversation.

Again, Hanuman is a Sundara because of his knowledge, intelligence and his capacity is knowing what to speak, when to speak and how to speak. He is a नवव्याकरणपण्डित. He is noted for his वाक् पटुत्व His teacher is Lord Sun himself, the deity of Gayathri Mantra. Lord Sun gives us intelligence. धियो यो नः प्रचोदयात् How nicely Hanuman presents the case to Ravana. He reminds Ravana about Vali whose thought gives a wave of chillness to Ravana. त्वया विज्ञात पूर्वं श्च वाली वानर पुङ्गवः । Hanuman informs that Vali was killed by Rama by a single arrow. He warns Ravana about Sita and says that She is Kalarathri for Ravana. कालरात्रीति तां विद्धि सर्वं लङ्का विनाशिनीम् । What he predicts comes true. Again about Rama's capacity he tells Ravana that Rama is omnipotent. He can destroy not only Lanka but all the Lokas of the Universe and could reconstruct all and give them the same shape.

सर्वान् लोकान् सुसंहृत्य स भूतान् सचराचरान् ।
पुनरेव तथा स्रष्टुं शक्तो रामो महायशाः ।।

His capacity to converse is seen again when he sees Sita in Asokavana. Sita was about to commit suicide. Any slight delay or improper approach will mean Sita's death. She may mistake Hanuman for Ravana, a Mayavi मायां प्रविष्ट : . At that time, Hanuman knows that nothing will be more pleasing to Sita than Ramakatha and narrates it nicely. It had the desired effect and Sita reconciled. Then only, he jumps down and tells 'If you are Sita, let there be Mangalam for you.' सीता त्वमसि भद्रं ते He also tells nicely what Rama, her husband wanted to tell her as also Lakshmana. The messages of Rama and Lakshmana are different; while the husband asks for her welfare, the brother-in-law conveys his Pranaam to her. सत्वां दशरथी राम· देवि कौशलं अब्रवीत् while Lakshmana कृतवान् शोक संतप्त : शिरसा ते अभिवादनं This way of talking of Hanuman shows his Vakchathurya. On return from Lanka, Hanuman tells all about Mainaka episode to his colleagues but suppresses completely any reference about Kakasura story which is a confidential information to be told only to Rama. To Rama, he did not narrate the Mainaka episode and his difficulties on the way but conveys only the Kakasura story as an additional proof of his having met Sita (one proof is the handing over of Choodamani). This incidence of Kakasura was known only to Rama and Sita Thus Hanuman is very clever in his speech. The lesson we learn from this is that we should not describe our difficulties to our superiors in executing their orders but only give them the final result. To our colleagues we can describe in detail what all happened during the execution of an assignment. That is an important qualification of a Sundara purusha.

Optimism: Optimism is something which each one should have. Hanuman is highly optimistic. It is not clear from Valmiki Ramayana whether Lord Rama knew before hand that Hanuman would be successful in meeting Sita in Lanka and when exactly he handed over his ring as a token to be given to Sita if and when Hanuman met her. However, it is known that when Hanuman saw Sita he handed over the ring. It appears that it is Hanuman's optimism of his success that has made him carry the ring with him though so many others were actually searching for Sita in all possible directions. A Sundara must have optimism in his deliberations

Appreciation of even the enemy. A good person should appreciate the best qualities of even his enemy. Hanuman does it in the case of Ravana. He appreciates the appearance, the courage and other qualities of Ravana.

अहो रूपं अहो धैर्यं अहो सत्वं अहो द्युतिः ।
अहो राक्षस राजस्य सर्वलक्षण युक्तता ।।

Of-course in two instances Hanuman apparently does something for which he himself repents. Probably, it is intended to caution us from indulging in such acts. As soon as he sees Mandothari in Ravana's Anthapuram, he comes to a quick conclusion that she is Sita herself and kisses his tail. आस्फोट यामास चुचुम्ब पुच्छ After a pause, he realises that the lady being well-dressed and with ornaments could not be Sita and feels sorry for his abrupt conclusion. Bharavi's words would not be out of place here. One should not come to hasty conclusions and act in the heat of the moment. सहसा विदधीत न क्रियां अविवेक : परं आपदा पदं । Again when he was busy burning the whole of Lanka, he suddenly thought that Sita also might have been affected by the fire. He feels sorry for his anger. He says that an enraged man will commit any type of sin and even kill his own teacher. क्रुद्धः पापं न कुर्यात् कः क्रुद्धो हन्यात्गु रूनपि । Luckily for Hanuman, Sita, having the pathivrathagni could not be burnt by the fire. It was shown on a later occasion that the Fire God himself could not bear the Tejas fire of Sita. Any way, the anger of Hanuman in burning Lanka forgetting Sita's presence gives us a warning that anger should be avoided at all costs. If by chance, one could not control himself he must be quick to repent for his anger as Hanuman himself has done. Repentence could always correct a sin or could avert further indulgence in sins. Repentence is also a quality for a Sundara. In Sandhyavandan this repentence is insisted. "Whatever sins I have committed in day time or in night by mind, by words, by hands, by legs, by stomach and by sex organs, let this water purify."

यद्रात्रिया पापं अकर्ष मनसा बाचा हस्ताभ्यां, पदभ्यॉ उदरण

Thus, viewing from all possible standards except of course the physical appearance Lord Hanuman is a Sundara purusha, the most beautiful persons foı his chastity, selfless service and sacrifice, devotion and dedication to duty bravery, optimism, repentence, knowledge, intelligence and ideal conversation and above all humility. Thus, it is not the external appearance that counts for making one beautiful but only the various qualities listed above. It is perhaps, for this important reason, Valmiki has named the particular Kandam as Sundara Kandam as it describes Lord Hanuman who is a Sundara Purusha and who is the hero of Sundara Kandam. It describes how Hanuman crossed the ocean, overcame the obstacles, met Sita, made her happy, destroyed Lanka, warned and adviced Ravana and conveyed the welfare news about Sita to Rama. The other Kandams have been named either on the events which took place like Yupdha Kanda or the places of occurrence like Ayodhya, Kiskindha etc. Probably for all these reasons Lord Hanuman is considered a Chiranjeevi *i.e.*, he is said to live for ever.

अश्वत्थाम बलिः व्यासः हनूमांश्च विभीषणः ।
कृपः परशुरामश्च सप्त एते शिरञ्जीविनः ।।

For us, it has been categorically stated that just by thinking of Lord Hanuman (not even by praying) we could get intelligence, courage, fame, bravery, fearlessness, health and capacity for good conversation.

बुद्धिः बलं यशोधैर्य निर्भयत्वं अरोगता ।
अजाढ्यं वाक्पटुत्वं च हनूमत्स्मरणात् भवेत् ।।

श्री आञ्जनेयाय नमः ।

SRIMAD PAADUKA SAHASRAM OF SRI VEDANTA DESIKA

SRI D. RAMASWAMY IYENGAR.

(*Continued from previous issue*)

मान्ये रघूद्वहपदे मणिपादुके! त्वां
विन्यस्य विग्रहवतीमिव राज्यलक्ष्मीम् ।
आलोलम् अक्षवलयी भरतो जटावान्
आलम्ब्य चामरम् अनन्यमनाः सिषेवे ॥ १४९ ॥

Maanye Raghoodvaha-pade Mani paaduke! Tvaam
Vinyasya vigrahavateem iva Raajyah Lakshmeem
Aalolam akshavalayee Bharato jataavaan
Aalambya chaamarama nanyamanaassisheve
(149)

Manipaduka! Bharata with matted locks (Jataa) and holding a japa-mala of lotus beads, placed Thee shining as the very personification of Rajyalakshmi, on the celebrated seat (throne) of the scion of Raghu's race, worshipped Thee by waving the chamaram hither and thither with an unflinching mind.

The waving of chamaras as an Upachara to the Paduka seated on the throne was referred to in the previous sloka. In this sloka it is pointed out that Bharata himself performed that Kainkaryam of waving the chamaras. This is a Kainkaryam that Bharata yearned to render to Rama. His desire was to fetch Rama from the forest, see Him seated on the throne, himself sitting on a Sachivaasana nearby, waving reverentially and lovingly a chamara. In fact Valmiki paints for us this conception of service to Raama which Bharata had in his mind. When sage Bharadwaja created by his Tapo-bala (power of penance) a beautiful city to entertain Bharata and his followers, he leads Bharata into a royal chamber with a grand throne set in the centre. Probably he wanted to test Bharata in a very subtle manner. Bharata passed in that test splendidly. He paid obeisance to that throne, as if Rama Himself was seated on it. What did he do next? वालव्यजनमादाय न्यषीदत् सचिवासने With Chamara in his hand, Bharata seated himself in the seat intended for ministers. When Rama refused to oblige him by coming back and occupying the throne, Bharata installed the Paduka on that throne of Rama and rendered that self-same service he desired to render to Rama. Vedanta Desika remembers this sloka of Valmiki and sings here in the Paduka Sahasra that Bharata realised his heart's desire by waving the chamara to the Paduka in place of Rama.

Bharata is shown by the poet here as a true ascetic. He is a Jataavaan and he has an Akshamaalaa (garland of beads) adorning his hand like a bracelet. Rama was struck by the Muni-vesha donned by Bharata जटिलं चीरवसनम्. Guha too notes this aspect of Bharata first as per Kamban: வற்கலையி னுடைய யானை மாசடைந்த மெய்யானை. No wonder, therefore, in Desika depicting Bharata as a model of asceticism. Not only in external form, but in his innermost heart he is a Rishi for he is an Ananyamanaah—intent on Rama-dhayana and Paduka Kainkarya to the exclusion of everything else. (149)

प्राप्ते दिवं दशरथे भरते विलक्षे
पर्याकुलेषु परम् उत्तरकोसलेषु ।
त्वं चेदुपेक्षितवती क इवाभविष्यत्
गोपायिता गृहसखस्य विभोः पदं तत् ॥१५०॥

Praapte Divam Dasarathe Bharate vilakshe
Paryaakuleshu param Uttara kosaleshu
Tvam chet upekshitavatee ka iva abhavishyat
Gopaayitaa Guhasakhasya Vibhoh padam tat (150)

Dasaratha having gone to the other world, and Bharata having renounced the kingship out of a feeling of abashment, the citizens of Ayodhya were steeped in distress. If at that juncture Thou hadst also been indifferent, who would have been there to protect that seat of the lord of all, who was a friend of Guha, the hunter.

From this sloka onwards it appears as if the poet is singing the praise of Paduka as the people of Ayodhya and others would have done, as soon as Paduka ascended the throne. The Stuti or praise about kings is one of the upacharas offered to a king.

The elderly king Dasaratha had died. By the arrangement he was obliged to make, Bharata should have succeeded him. But he refused to adopt that shameless frame of mind which would seize a kingdom that rightly belonged to another. When the kingship that was Rama's was thus uncared for, if only Paduka had not stepped into the breach, what would have happened?

Rama is here referred to as the friend of Guha and as a Vibhu, His Saulabhaya and Paratva both being indicated. Rama is unique as He possessed both Saulabhya and Paratva; and who could dare to take His place but Paduka who is equally great and at the same time equally accessible to one and all. (150)

भ्रातुर्यदम्ब ! विरहात् भरते विषण्णे
दाक्षिण्यम् आश्रितवती मणिपादुके ! त्वम् ।
आसीत् अशेषजगतां श्रवणामृतं तत्
वाचालकाहलसहं बिरुदं तदा ते ॥ १५१ ॥

Bhraatur-yad-Amba! virahaat Bharate vishanne
Daakshinyam aasritavatee Mani Paaduke! Tvam
Aaseet aseshajagataam sravanaamritam tat
Vaachaalakaahalasaham birudam tadaa Te (151)

Mother! Manipaduka! The fact that when Bharata was afflicted with sorrow because of separation from his brother (Sri Rama), Thou evinced great interest and concern in regard to him, became a matter of great renown for Thee, and this was proclaimed by the sounding of trumpets sweet like nectar to (the ears of) all the world.

The love and partiality towards Bharata and the concern for him exhibited by Paduka are made the subject of praise in this sloka. Paduka has earned a title for her partiality towards Bharata. And that is proclaimed by trumpets, and all the worlds feel pleased at hearing the same. This partiality exhibited by the Paduka towards Bharata is because of his state of distress at separation from Rama. Paduka cannot bear affliction in her votary. Paduka's grace is like that of the Lord(வருத்தம் பொறு அருள்) a grace that will not brook suffering in others. For this she is praised by everyone. That praise swells in volume and resounds like the loud peals of a trumpet *(காஹளவாத்யம்)* All the worlds rejoice at hearing this praise and they feel as if their ears are fed by nectar.

It looks as if the word தாக்ஷிண்யம், meaning great love and so on, has been deliberately used to indicate that by giving up one தாக்ஷிண்யம் Paduka has assumed another தாக்ஷிண்யம். தாக்ஷிண்யம் also means south - ness (Dakshina=South.) Rama and the Paduka left Ayodhya and went southwards towards Dandakavanam. Both of them were then after Dakshinam-Southern Direction. Paduka however abandoned a Southward move and became a दाक्षिण्यमाश्रितवती in the sense of acting out of love and fondness towards Bharata. Going towards the south caused grief in Bharata; but Paduka's தாக்ஷிண்யம் towards brought him solace and joy. No wonder all the world rejoices to hear this glory of Paduka being loudly proclaimed. (151)

राज्यं तदा दशरथादनु रामतः प्राक्
बिभ्राणया चरणरक्षिणि ! वीतखेदम् ।
तुल्याधिकार भजनेन बभूव धन्यो
वंशस्त्वयाऽम्ब ! मनुवंशमहीपतीनाम् ॥ १५२ ॥

Raajyam tadaa Dasarathaat anu Raamatah praak
Bibhraanayaa Charanarakshini! veeta-khedam
Tulyaadhikaara-bhajanena babhoova dhanyo
Vamsas-Tvayaa Amba! Manu-vamsa-maheepateenaam (152)

Mother! Charanaavani! (Protector of the Feet) Thou bore the weight of Kingship immediately after King Dasaratha and just before Rama, banishing all the distress of that Kingdom. By that act of Thine the Kings of Manu's race became very fortunate and blessed, as all of them became of equal status with thee (by having ruled over the same kingdom).

Paduka's ascending the throne of Ayodhya invested the Kings of Manu's race with a new glory. Those who ruled before Paduka were Paduka's predecessors and those who ruled after (including Rama Himself) were Paduka's successors. They all ruled over the Kingdom of Ayodhya over which Paduka also ruled. Thus they all obtained Tulyaadhikaara or equal status with Paduka. Blessed indeed did that race become thereby.

We have seen how Vedanta Desika has equated Paduka and Nammalwar, and how he regards them as really one. If we remind ourselves of this and read this sloka, we cannot but come to the conclusion that the grand Guruparampara starting from the Lord and Sri and ending with our own Acharya has become hallowed by having Nammalwar in that hierarchy, Perumal, Piratti and Vishvaksena go before Nammalwar, Nathamunigal and an unbroken line of decent from him follow Nammalwar. Desika is suggesting that by having Nammalwar as one in that galaxy of Acharyas the whole of the parampara becomes blessed. (vide also दीप्तान्तरा वकुलभूषणनाथमुख्यैः Devanayaka Panchasat) Acharyas before Nammalwar were his Acharyas. Acharyas after him are his disciples One cannot help remembering in this connection the splendid description by Desika of the Acharya-Parampara in relation to Ramanuja; " तत्पादकोटीरयोः संबन्धंन समिमानविभवान् धन्यान् तदन्यान् गुरून् "

Can anyone express the glory of a Guru parampara in more effective or more flowery language? What was said of Nammalwar in this Paduka Sahasra sloka and of Ramanuja in the Nyaya Parisuddhi sloka quoted above is equally, if not more forcefully, true of vedanta Desika. (152)

वर्षाणि तानि वृषलो न तपांसि तेपे
बालो न कश्चिदपि मृत्युवशं जगाम् ।
राज्ये तवाम्ब ! रघुपुङ्गवपादरक्षे !
नैवापरं प्रतिविधेयम् अभूत् प्रसक्तम ॥ १५३ ॥

Varshaani taani vrishalo na tapaamsi tepe
Baalo na kaschid-api Mrityu-vasam jagaama
Raajye Tava Amba! Raghupungava-Paada-rakshe!
Naivaapuram pratividheyam abhoot prasaktam (153)

Mother! Rama's Paduka! During those (thirteen and odd) years of Thy reign no person belonging to the fourth caste ever performed tapas; not even a single boy died; and no other untoward incident happened for which a remedy had to be sought.

For the 3rd time continuously Paduka is addressed as 'Mother' Love and gratitude towards Paduka for the great features noticed in her in each of these three slokas endear her to the poet and he fondly and reverentially addresses her as Amba! (mother!)

Paduka Rajyam is here compared with Rama Rajyam and in the comparison the

former excels. Two incidents during the reign of Rama as described in the Uttarakanda are thought of. One is that one Sambukan, a person of the fourth Varna (caste) is said to have performed tapas contrary to the rules and regulations applicable to the said caste, and because of that happening a boy is said to have died and a complaint was lodged with the emperor by the father of the boy. During the investigations that ensued the action of Jambukan was discovered and at once Rama went and slew him. Thereby the boy was brought back to life. Attention upon this twin violation of law has been focussed by Kulasekara Alwar's verse செறிதவச் சம்புகன் தன்னைச் சென்று கொன்று செழுமறையோனுயிர் மீட்டு. These two acts are sung as Sri Rama's exploits after He ascended the throne and began to rule over the world.

The point that Desika makes here is that when Rama Rajya gave room to such incidents and the need for their rectification Paduka Rajya was totally free from such happenings or similar happenings that needed to be set right. அபரம் ப்ரதிஷித்தேயம் other objectionable features there were none.

Even as Paduka was shown to be superior to Sri Rama in several respects in the Prabhava Paddhati, in this Paddhati relating to Paduka's assumption of Kingship, Paduka Rajya is spoken of as superior to Rama Rajya. (153)

विश्वं त्वदाश्रितपदाम्बुजसंभवायां
यस्यां प्रतिष्ठितम् इदं मणिपादरक्षे ! ।
आसीदनन्यशरणा समये यथावत्
साऽपि त्वया वसुमती विहितप्रतिष्ठा ॥ १५४ ॥

Visvam Tvad-aasrita-padaambuja-sambhavaa-yaam
Yasyaam pratishthitam idam Mani-Paada-rakshe!
Aaseed-ananyasaranaa samaye yathaavat
Saapi Tvayaa Vasumatee vihitapratisthaa
(154)

Manipaadarakashe! This prapancham of Chetana and Achetana has its firm existence in the earth which originated from the lotus-like feet of the Lord that are attached to, and rely on, thee. That Earth itself, at a time when it had no protector but Thee, got established (protected) only by Thee.

Earth it is that bears and sustains all creatures and things that go to make up this Visvam. That earth owes its origin and continuance to the Feet of the Lord-Vide पद्भ्यां भूमिः Purushasukta. Those Feet rely on the Paduka for their safety and protection—So when on one occasion the earth became protectorless and looked upto the Paduka as its sole protector, it became the object of Paduka's protection and thereby obtained firm and permanent existence once again.

Earth without a ruler was faced with several ills which threatened to wipe out her very existence. Vide the sarga in Ayodhya Kanda which deals with all that will be fall a rulerless Kingdom (अराजके जनपदे).

When therefore Paduka graciously accepted to rule over the earth and agreed to get crowned, the earth was restored to safety and permanence. (154)

(To be continued)

SCRIPTURES AND SCIENCES

Sri S. SRINIVASA RAO

Preface:—

[Knowledge is compartamentalised now-a-days, and the study in this scheme has led to certain amount of bias and even pride and prejudices This article is an attempt to present integrated knowledge. In a way it is only old wine in new bottles. The presentation is perhaps unconventional. To avoid controversies and confusion and to develop the spirit of free thinking, old terms and references are purposely avoided-A.]

Scriptures and Sciences - A Hypothesis

Every perceptible thing, big or small, gross or subtle, animate or inanimate, is a cosmic entity and has reached its present stage in cosmic evolution. So if one works on the chain of causes, direct and indirect, one must ultimately reach the fundamental cause for the origin of the cosmos. One can know the cause, course of its development and also its future. A hypothesis can be made and verified. If it stands the tests, a theory can be propounded. If it also becomes true, a law can be enunciated. If a thing can be verified and is universal, it can be accepted as truth. This is the line, which a true seeker of knowledge adopts.

Most of us are extroverts. We have developed out-going minds. We observe things outside, analyse them and arrive at conclusions. We call these 'Sciences.'

But the body is as much a cosmic entity as any other object and its analysis must also lead one to the fundamental cause of the cosmos.

Men of great piety, who are introverts, develop in-going minds. They have inner perception. Such men of ancient days, started on their quest for knowledge, with their own bodies as the starting point. They too analysed the body, and arrived at certain conclusions which were recorded in their own way. We call them 'Scriptures.'

They started with the gross matter and progressed into more and more subtle spheres or planes. They acquainted wider and wider perspectives of things. They analysed external objects too and discovered common patterns and causes of cosmic developments. Incidentally they acquainted new powers like clairvoyance etc. They made calculations and arrived at some fundamental laws.

A few of the conclusions in Scriptures

1. The Universe is created out of something. It expands for some time and contracts and finally dissolves into the substance out of which it was formed.

2. The body and the universe outside it are products of the same cosmic evolution, and so have the same forces and their patterns. The body looks like a miniature Universe.

3. All gross, entrogeneous, and perceptible matter of this complex Universe is created out of subtle, homogeneous and imperceptible, simple matter, which in turn is created out of something beyond comprehension.

4. By permutations and combinations, the simple matter developed into complex matter.

5. No particle is wholly separate. Everything is made up of something else also.

6. One's life history in this cosmic evolution is recorded in one's oneself, just as the life history of a tree is found recorded in its trunk.

7. That ' something ' beyond the subtle matter-the very substratum—was not created. It was there, is there and will be there for ever. It is eternal and immutable. It is the real cause, the sustainer and destroyer of the Universe. It is omnipotent. It is beyond dimensions of time and space. It has no attributes of the cosmic matter. Though the cosmic objects appear to be different, they are only evolutes and are basically that ' something ' only. In that state, nothing else can exist. It is pure consciousness and not a vacuum. As there is no other thing beside it, it is perfect tranquility.

8. Though all objects appear like solids, they are really hollow. Even if the nucleus of the atom is divided, one will ultimately find inside it only that ' something ' which is beyond the subtle matter. So, that ' something ' appears smaller than the smallest (the microcosm) and bigger than the biggest (the macro-cosm). In truth, it is everywhere and all the cosmic objects are whirling in it like particles in a newly swept, vast chamber. These bodies inside the universe are held together in groups by forces. As said above, these are evolutes at the most, but are basically of that one Substance—the substratum.

That ' something ' created the subtle ' seed ' of the Universe. It was at first imperceptible and homogeneous. It began to stir and split up and became perceptible and heterogeneous. The subtle matter became gross matter.

9. This Universe was created 15, 55, 21, 97, 29, 49, 071 years ago according to the computation of time in the scriptures. After 15, 35, 18, 02, 70, 50, 929 years, it will merge into the subtle matter. So, the life of the Universe is, 31, 10, 40,00,00,00,000 years.

10. The computation of time further indicates that the cosmos reached its maximum limit of expansion 1.97,29,49,071 years ago and that it is converging or shrinking although the internal matter is moving outwards or leading towards a clash with the converging matter.

The cosmos not only expands and contracts, but it also revolves. It takes 8,64,00,000 years for one revolution. The rate of expansion and contraction is not uniform. At the beginning, the rate of expansion was slow. It slowly gained momentum. At present, the universe is contracting slowly but the inner objects are moving outwards at a tremendous velocity. Science is proving the truth of these facts one by one.

The Present conditions on the Earth:

One revolution of the earth is one day for us. It is 24 hours. Of this 12 hours is a period of activity and the remaining 12 hours is a period of inactivity or counter activity. The period of activity is the day and period of counter activity is the night.

One revolution of the cosmos is a cosmic day. It is equal to, as stated earlier, 8,64,00,000 years. They are also periods of activity and anti-activity each equal to 4,32,00,000 years. The first is the cosmic day and the second, the cosmic night.

At present, we are in the cosmic day—the period of activity. During this period gross matter is created out of subtle matter. In this day 1,97,29,49,071 years are over. The day is fairly advanced. It is like 11-30 A.M. in our earthly day. The hottest part of the day is yet ahead. In other words, since 1.97,29,49,071 years, more and more gross matter is created out of the subtle matter. More and more energy is released. The tendency to disintegrate is predominant in this period. Growth in population is one of its results. Natural calamities like earth-quakes, tidal waves, land-slides, will be more, and more unrest, violence, confusion, enmity and strife are some more results. We do not understand that this is due to the Cosmic Phenomena. But we throw the blame on others. *Pride is the Ruler of this period. Strife is the order of the day.* This state of affairs will continue till the climax is reached, the hottest part of the day. Then the anti-climax starts.

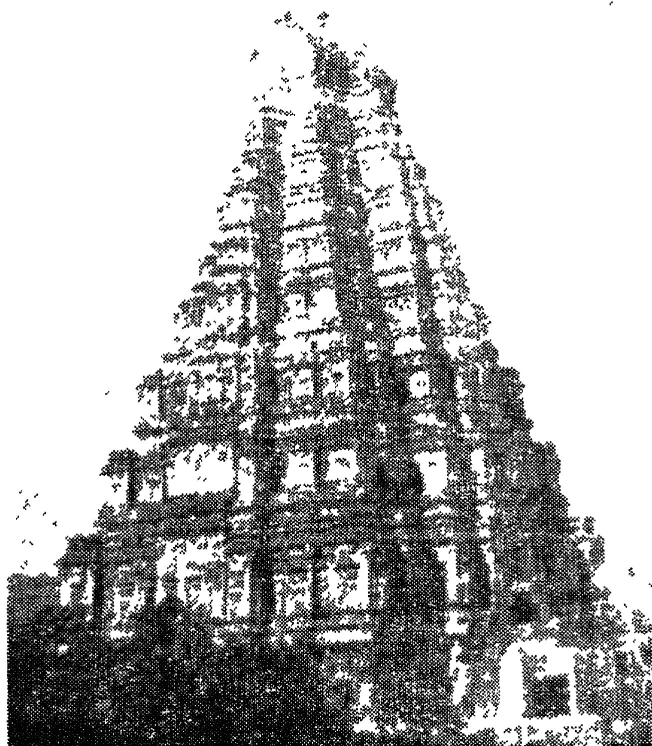
How should we help this challenge?

We cannot control the cosmic tide or its ebb. But if we understand it fully, in advance, we can prepare ourselves to minimise the adverse effects, just as we take precautionary measures for an approaching storm or tidal wave. As the approaching calamity is far, the entire world, humanity itself must rise up to the occasion. The cognisance of the external danger can bring mutual help and love, in place of division, exploitation and hatred. Diversities in language, food, dress etc., cannot be avoided *but an integrated thought based on system can bind people together like the thread in the beads of a necklace.* Every branch of education must bear the cosmic evolution in the background to understand its relative importance and must lay stress on the synthesis of thought. Religions must find the common ground and lay stress on unifying factors like love, truthfulness etc., rather than on the dividing factors like names, forms, rituals, customs, etc. Languages which are vehicles of thought, have a very great responsibility to lay emphasis on the content, the thought, rather than on the container, the words, sentences etc. Philosophies should shed their nomenclature, as far as possible, and lay importance on factors like simple living, introspection, pure living etc. Industries must produce for an equitable distribution. Economics should not only strike the average between population and wealth, but devise effective steps to prevent fluctuations. Many more steps are to be taken. But the big question is, will humanity realise the common danger and take effective steps to meet the challenge or will it allow itself to be crushed?

The future only will have to answer.

Main Tower of Hampi temple

Photo by: Sri R. Mallikarjun, Tirupati.

What is Dharma?

SRI K. BHASKARA RAO
S. V. O. College, Tirupati

THE word 'Dharma' is one of the most comprehensive and important terms in the whole range of Indian literature. In almost all our sacred books, we often come across this word. Now let us discuss the meaning of this word with reference to some of its important aspects.

Primarily, the word 'Dharma' stands for the sacred law, duty, justice, and religious merit. It has a far wider meaning with reference to an established practice or custom of any caste or community. In Purana literature Dharma stands personified as the god of justice.

According to Mahabharata, ahimsa is itself Dharma. The sense of non-injury is conveyed by this word. Lord Krisna says in the Bhagavadgita—

यदा यदा हि धर्मस्य ग्लानिर्भवति भारत ।
अभ्युथ्यान मधर्मस्य तदात्मानं सृजाम्यहम् ॥

The sloka means - 'Whenever the exhaustion of righteousness takes place, as also the rising up of unrighteousness, then surely do I manifest myself in the world.' Here Dharma stands for righteousness. This is otherwise termed as virtue.

But what are the acts through which dharma can be established? The Padmapurana states them as follows:

पात्रे यानं मतिः कृष्णो मातापित्रोश्च पूजनम् ।
श्रद्धा बलिर्गवांग्रासः षड्विधं धर्मलक्षणम् ॥

According to this sloka, the characteristic features of Dharma are six. These are-being oneself charitable towards the deserving poor, having the mind on Lord Krsna, doing service to the parents, being faithful towards good, offering oblations to the gods and lastly feeding the cows.

According to our philosophers, dharma is of two kinds, known as Pravrtti dharma and Nivrttidharma. All the six deeds stated above fall under the first one. This makes a person to perform his duties sincerely. Nivrttidharma stands for the practice of excluding one's own self from the worldly bondage which leads him to Moksa or salvation.

By birth, a person enters the world and lives under the influence of Pravrttidharma. As the age advances, he slowly tends towards Nivrttidharma which leads him to the ultimate bliss.

Indian philosophy conceives this ultimate bliss or Moksa in a negative way.
It is said—

सर्वदुःखाभाव एव मोक्षः ।

Final bliss is the total absence of the miseries. But as far as a person lives, he has to face the miseries at a certain time. To escape from these so called miseries, he has to adopt Nivrtti-dharma in his behaviour. This can be done through the protection of dharma which will surely saves him from miseries. That is why it is said—

धर्मो रक्षति रक्षितः

Even to day every Hindu follows the path of dharma to be happy here and ultimately to attain Moksa.

RAMA-NAMA-OUR ONLY SAVIOUR IN KALI YUGA

SRI K. S. R. S. T. SAI, B.SC
GUNTUR–3

NAME is the bestower of powers, Siddhis, Riddhis etc., on those who are able to bless others, *viz.*, gods and saints. Lord Siva realising the glory of Rama-Nama, has selected it out of crores of stories sung in praise of the Lord. He is full of auspiciousness though His Form is outwardly fearful and in-auspicious. Suka, Saunaka and other perfected sages, endowed with great powers of Yoga, enjoy Brahmananda (the bliss of the Supreme) only by the power of Nama. Sage Narada knows well the glory of the Name. Hari is the beloved of the entire creation. To Hari, Hara (Siva) is dear. Narada is dear to both Hari and Hara. By the repetition of the Name Prahlada became the dearest of devotees of the Lord. Dhruva, out of extreme sorrow and remorse, took to the repetition of the Lord's Name. Within six months'time he attained to an enviable position in the world, among the devotees of the Lord. Sri Hanuman repeated with intense devotion the Name of the Lord and became the pet of the Lord. Ajamila, Gajendra, etc., attained Moksha by the efficacy of the Divine Name. It will swell to pages after pages to give a succinct account of all the devotees who attained to excellence by the repetition of the Name of the Lord. In Kali-Yuga God's Name is the wish-yielding Kalpataru, and in the Name exists all auspiciousness. By repeating the Name of the Lord, Sri Tulasidas himself attained to the highest eminence. He became the pet of the Lord. Ramacharitamanas is itself the glory of Rama Nama.

Not only in the Kali-Yuga but in all ages, at all times, in all the worlds, by the repetition of the name of the Lord, men have crossed the ocean of Samsara and attained the highest eminence. In Kali-Yuga Nama-Japa is particularly suited for one's emancipation, just as meditation, performance of sacrifices and worship of the Lord were suited in the other three Yugas, for the attainment of Moksha. In this most troublesome Kali-age there is no other Sadhana for emancipation. Rama Nama is the bestower of bliss and immortality. Here in this world it is like unto one's own parents. A devotee of Rama ends his cycle of birth and death here itself. He takes no more births. Those who have intense faith realise the infallible fruits of Rama Nama and lead a happy and Peaceful life here and attain immortality hereafter.

Lord Rama took birth in the house of Dasaratha, as his son. To remove the afflictions of His Devotees the Lord underwent lots of difficulties. He destroyed the sufferings of His devotees and filled them with joy and bliss. But those who repeat His Names are freed from from all afflictions. They attain the highest happiness and bliss. They become, as it were, the house of joy and bliss.

Lord Rama saved Ahalya and bestowed on her immortality by her mere touch of His Sacred Feet. But His Names have saved countless wicked men of perverted intellects. For blessing Viswamitra Sri Rama killed the daughter of Suketu, Tataka by name. But his Name has, for the welfare of its devotees, destroyed their countless evil desires, just as the sun destroys darkness. Lord Rama, by His own effort, broke the bow of Lord Siva. But the glory of Name is such that it destroys all fears of Samsara. Lord Rama purified one Dandaka forest. But the Name has purified innumerable minds, of their impurities. Lord Rama killed the host of demons but His

name destroys all the sins of the Kali-age. Lord Rama saved and blessed Sabari, Jatayu, etc., whereas Rama Nama has saved countless men filled with the afflictions of Kali yuga. Rama protected and gave shelter to Sugriva and Vibhishana, but the Name has saved countless poor people. The glory of Rama is clearly seen in the Vedas and is sung by all great men.

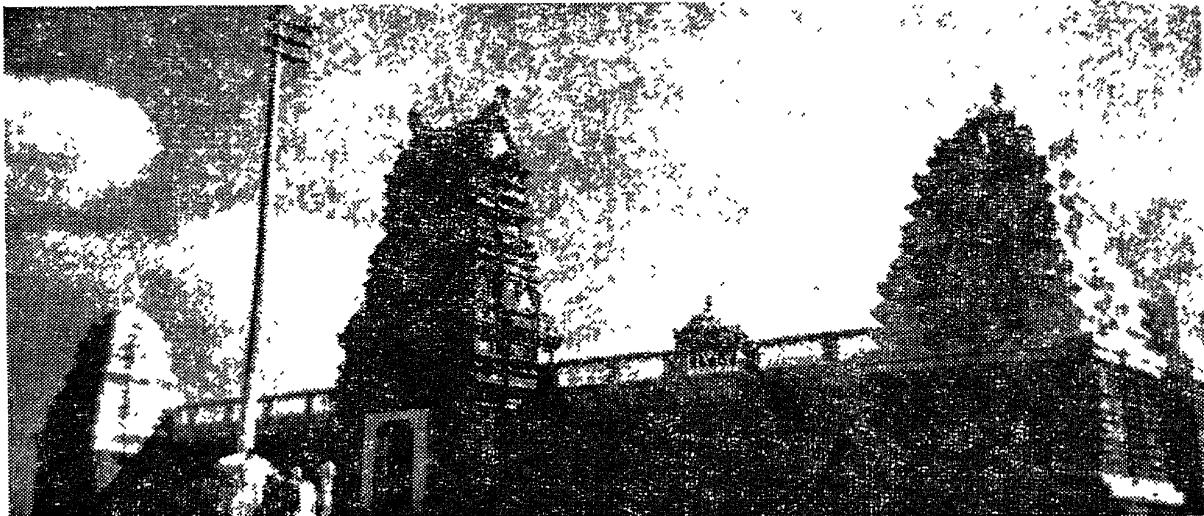
Lord Rama collected the monkeys and got ready a big army to bridge the ocean. He underwent a lot of suffering. But by the mere repetition of His Name, the ocean of Samsara is dried up. Rama killed, in battle, Ravana and his followers. Then he returned to Ayodhya, with Sita. He was then crowned as the emporer of Ayodhya. But devotees by mere repetition of His Name destroy the mighty army of ignorance. They are immersed in the ocean of bliss. They go care-free. This is due to the power of the Name.

At the end of Dvapara Yuga Narada Rishi approached Brahma, the Creator, and asked: O Lord how shall I be able to cross Kali, wandering in this world? Brahma replied: ' Harken that which the Srutis keep as secret and hidden, by which one may cross the Samsara in Kali Yuga. One can shake off the evil effects of Kali through the mere uttering of the Name of Lord Narayana." Again Narada asked: " May I know the Name, my Lord?" Brahma replied:

" Hare Rama Hare Rama Rama Rama Hare Hare
Hare Krishna Hare Krishna Krishna Krishna Hare Hare."

These Names destroy, doubtless, the evil effects of Kali. They remove the evil of ignorance of the Jiva surrounded by 16 Kalas (rays). Then, like the sun which shines in full effulgence after the clouds are dispersed, Para-Brahman alone shines in fulls splendour.

The glory of the name of God cannot be established through reasoning. It can certainly be experienced through faith, devotion and constant repetition. Have reverence and faith for the name. May Lord Rama bless all! *

Sri Lakshmi Narasimha Swamy Temple at Antarvedi.

Photo: Sri Digumarty Sambasiva Rao, Rajahmundry.

Dharma in its true meaning

SRI N. V. R. PRABHU, *Hubli*

OUR Life is wonderful and misterious. We do not know the exact purpose of life, from where and why we have come and where we go. What we hear on this mistery of life is what others experienced. But one thing we are sure, that we have to follow certain principles of life and adopt them in our life to reach our goal, which we are to decide in advance.

Our ultimate aim is to evolve our soul to reach perfection *i.e.*, to evolve into divinity. It is established that the super-natural power, which we call " God " is acting throughout this Universe and we are only atoms to act as directed in the cosmic cycle. As we make research to know the scientific truth, we have to follow certain commandments to reach the religious truth.

Here the religion is not to be understood in its abridged meaning, but it is to be understood in its wider meaning. Religion means that which gives relief from the bondage of this five elements. Religion *i.e.*, Dharma, is derived from Sanskrit root word " *Dhra* " (धृ) which means the principle or way of life, which upholds man from falling down below the status of humanity. Man as an individual unit of humanity has been a process of evolution from an atom to the-man-divinity. The man must follow a Dharma *i.e.*, a way of life, which relieves the man from the cycle of life and death. The principles of Dharma must carry the man nearer to cosmic energy and not so attached to the earth (*i.e.*, sensual pleasures), of which man is a by-product.

God is nothing but a power of sum-total of all this universal force *i.e.*, cosmic energy controlling the Universe very systematically. If we do not consider the man or any atom, as an unit in cycle of Universe, we are making farce of our religion. If we do not consider that all religions, which comprise of man, — an individual universal unit—are the paths to reach the same goal — Universal oneness, we are not religious men but inhuman and unsocial crowd.

Man as an unit must first develop in evolution as a human being despite the distinction in religion. If man is to evolve to suit the world unity, he has to follow certain universal principles of Dharma—the way of life—which upholds him, and which evolves him to rise to humanity first and subsequently to divinity, where lies—world unity and peace.

There are Vedas, Upanishads, Puranas and the writings of saints and philosophers. Out of all, the easy way is to take guidance from Shri Bhagavadgeeta—the quint essence of all scriptures and eternal message from God to humanity.

Dharma followed by Hindus is based on the basic principle " Sarve Janaaha Sukhino Bhavantu " This means that man despite of different religious doctrines, has to acknowledge that he is a particle of the whole universe and there is no scope for selfish motive in life, and in the path of evolution.

In order to achieve the ultimate purpose of life and to follow the true Dharma therefor, we can take four important principles from Shri Bhagavadgeeta for our guidance.

Sarva Dharman Parityajya
Maamekam Saranam Vraja. Geeta 18–66

Man must not follow so many paths, as they confuse him. The divergent paths

will not take him to the goal. For that Shri Krishna stresses that you must leave all divergent doctrines and follow only one path, which teaches that all are one part of whole Universe. That is, the man must loose individuality and submerge or submit or surrender to the divine power of Universal cycle and become one with that. The man must feel that all that exist is part and parcel of that divine.

" *Karmannyevaadhikaraasthe-Ma*
Phaleshu Kadachana " Geeta 2–47

This is another commandment of life. You shall do your duty without keeping your eye on the fruits to be achieved in future. All the activities and happenings in the Universe are ordained systematically, action and reaction and results are all settled in the natural cycle. This cycle of nature cannot be changed. You are, therefore, only bound by the performance of duty, as result is bound to happen depending on the velocity of your duty.

Dukheshwanudwignamana Sukheshu Vigataspruha
Veetarag bhayakrodha Sthitadheermuni-
rachayate. —Geeta 2–56.

This is another important commandment by which man is not at all to be perturbed by anxiety amid pains. He shall be indifferent amid pleasures, he shall be free from passions, fear, anger and such a man is a real individual unit in this Universal system.

Shri Krishna assures that

Ananyaschintayanto maam
ye Janah parupasate-
Tesham Nityabhiyuktanaam
Yogakshemam Vahamyaham. Geeta 9–22.

Here he says that man who thinks of me always, who thinks that God is not in the temple and photo alone but in all creatures of this Universe—is protected at every step and is evolved towards Divinity. The man must feel that he is particle of whole Universe and work for the comman good of this universe in the name of God.

The above four commandments are very important in the eternal message-Bhagavadgeeta—on the basis of which all prophets preached us to evolve towards one world. These are the doctrines of real Dharma which takes us to one society—one world—and one Universe and at last everywhere there will be eternal peace, " Peace nothing but peace."

The Dharma embodied with the above 4 doctrines is to be followed by every man and that is the required Dharma at the present moment.

VISHNU DHARMA

Sri D. SATYANARAYANA,
Kendriya Sanskrit Vidyapeetha, Tirupati.

(Continued from previous issue)

हानिस्सर्वविधित्सानां आत्मनः सुखहैतुकी ।
श्रेयः परं मनुष्याणां देवलोप्याह तत्त्ववित् ॥६६॥

66. Controlling the desire to do any worldly action is the most beneficial for the self said Devala, the philosopher.

यद्यद्यजति कामानां तत्सुखस्याभिभूतये ।
एतदेव परं श्रेयः विज्ञानां हितकामिनाम् ॥६७॥

67. That which acts as an appetiser to the passions yields that subjugates the real happiness. Those learned, desirous of self-betterment know this to be the highest good.

कामानुसारी पुरुषः कामाननुविनश्यति ।
अश्रेयसः परं चैतद्यद्भूपालातिकामिता ॥ ६८ ॥

68. Men controlled by passions put themselves out of existence along with the passification of pleasures. O King! compelling desire for enjoyment of ungovernable raptures is the cause for despicable malignity.

एवं विज्ञाततत्त्वार्थः सनको योगिनां वरः ।
नरेन्द्र प्राह विप्राणां परमार्थपरम्परा ॥ ६९ ॥

69. O King this is how Sanaka, who has realised the ultimate knowledge, the leader of the yogins, told to Brahmins the way of attaining the sublime truth.

क्रियाकलापफलदं ऋग्यजुस्सामसंज्ञितम्।
अमुष्मिन्मध्यमं श्रेयः प्राहुः सप्तर्षयो नृप ॥७०॥

70. It is the middle course, O King, the seven sages counsel as beneficial for this world the desire—motivated deeds yield results in this world as ordained in Rgveda, Yajurveda and the Samaveda.

इहैव फलदं काम्यं कर्म यत्क्रियते नरैः ।
तदाहुरपरं श्रेयः रिचीकच्यवनादयः ॥ ७१ ॥

71. Deeds actuated by low and selfish inducements reddended by men bear results in this world. The final good is beyond these actions said the sages Ricika and Chyavana.

द्वे कर्मणि नरश्रेष्ठ ब्राह्मणा समुदाहृते ।
प्रवृत्त्याख्यं निवृत्तिं च स्वर्गमुक्तिफले हि ते
॥ ७२ ॥

72. Performances have been classed into two categories namely leaning towards worldly proclivity and inclining towards the supermundane success. The two types of actions result in heaven and final release.

प्रवृत्तमपि मोक्षाय कर्म पार्थिव जायते।
कर्म स्वरूपतो भ्रष्टमनाकाङ्क्ष्यफलं कृतम्॥७३॥

73. O King! the actions performed with a bias towards worldly proclivity are also likely to lead to final emancipation provided the actions are not pervert and done with indifference to mundane benefits.

सामान्यं चापरं श्रेयः सर्ववर्णाश्रमेषु यत् ।
तच्छृणुष्व महीपाल वदतो मम तत्त्वतः॥७४॥

74. There is a beautitude common to all Varnas (castes) and Asramas (divisions of life). Listen to me O King, which I speak to thee accurately.

सत्यं वक्तव्यं नित्यं मैत्रेण भाव्यं कार्यञ्च त्याज्यं नित्यमायानुकारी ।
लोकऽमुष्मिन्यद्विरुद्धं तथास्मिन्नात्मा योजनीयो नृवीर ।। ७५ ।।

75. Speak the truth, be always friendly towards all, all actions that are not natural should be avoided, any action that is distasteful in this existence be not adhered to be performed, O King!

तीर्थस्नानैः सोपवासैरजस्त्रं पात्रे दानैर्होमजप्यैश्च नित्यम् ।
शुद्धिर्नेया देवताभ्यर्चनैश्चशुद्धोप्यात्मा संगदोषादशुद्धः ।। ७६ ।।

76. Bath at pilgrim centres observing fasts, donations to the worthy, oblations in the sacred fire and muttering constantly a man must purify himself by worshipping Gods, as the soul though pure gets contaminated because of proximity.

शुद्धं वस्त्रं संगदोषादशुद्धं भूयः शुद्धिं शोध्यमानं प्रयाति ।
एतज्ज्ञात्वा न प्रमादो मनुष्यैः शुद्धि ह्यात्मन्यात्मवद्भिर्विधयः ।। ७७ ।।

77. Cloth though clean gets defiled by contact but gets purified by washing. Man therefore should not be negligent and the wise should endeavour to cleanse himself.

पुलस्त्य उवाच

Pulastya spoke.

इत्युक्त्वा तौ नरेन्द्रं तं तेन चार्घ्यादिना पृथक् ।
सम्यक् सं [७७ ब] पूजितौ यातौ नाकपृष्ठ - मथाश्विनौ ।। ७८ ।।

78. The sages having finished this discourse were honoured by respectful offerings and worshipful venerations by the king, went to the heaven.

स चाप्यनित्यतामेवमवगम्य नरेश्वरः ।
निष्कामोऽनुदिनं यज्ञैरियाज पुरुषोत्तमम् ।। ७९ ।।

79. The king having realised the transitory nature of the world became indifferent towards worldly objects and worshipped Lord Purushottama by instituting sacrifices.

भोगासंगमिनो दाल्भ्य यदासीत्तस्य भूपतेः ।
तदेव भगवन् ध्यानं परं चक्रे महामुने ।। ८० ।।

80. Having gained apathy towards worldly objects the king, O Dalbhya, began to meditate upon Lord Purushottama.

समतासर्वभूतेषु प्रोवाच पृथिवीपतिः ।
तत्याजातेषु ममताहङ्कारं तथात्मनि ।। ८१ ।।

81. He discarded attachment to riches and possessions and abandoned identification of the body with the self. The king began to practise equanimity towards all beings.

यस्यात्मन्यपि विप्रर्षे नाहंमानोस्ति कुत्रचित् ।
मदावलेपो रूपादौ तस्माविति का कथा ।। ८२ ।।

82. In his ownself he forsook the conceited vanity of life, what to speak of his indifferent attitude towards his physique, form and appearance.

एवं दाल्भ्य मनुष्येण समतामनुतिष्ठता ।
तृष्णा भोगेषु संत्याज्या ध्येयश्च पुरुषोत्तमः ।। ८३ ।।

83. A man practising equanimity should discard avidity and meditate over Purushottama.

यत्र तिष्ठति गोविन्दो बाह्यनिर्वृत्तिचेतसः ।
तस्मात् निस्संगचित्तेन शक्यं चिन्तयितुं हरिम् ।। ८४ ।।

84. Where is Govinda for him who is prone to mundane objects, therefore one should meditate upon Hari with dispassionate mind.

प्रीनिद्वेषादयत्यक्त्वा कामहर्षे यस्य चेतसा ।
प्रियातिथिस्तत् हृदये विष्णुर्मोक्षफलप्रदः ।।८५।।

85. Having abandoned love and hate and deserted passion and pleasure, Lord Visnu resides in his heart granting boon of emancipation.

इति विष्णुधर्मेषु अश्विनपुरूरवासंवादो नाम अष्टत्रिंशत्तमोऽध्यायः ।।

HERE ENDS THE THIRTY EIGHTH CHAPTER NAMED ASVIN PURORAVAS SAMVADA

THE NEED FOR DAILY PRAYER IN HINDU HOMES

PROF. A. MOHANAKRISHNAN, B.E. (HONS). M.SC. (ENG).,

ALL the people with a religious bent of mind, whatever be their faith, believe in the efficacy of prayer. Tradition has laid down certain procedures of prayer. The methodology varies from religion to religion. All the same the object is the same—to lead the life in this world in the right way and to secure emancipation from this mundane life ultimately.

Prayer is a power according to Mr. Alexis Carrel. Many things are wrought by prayer which are beyond human comprehension. मूकं करोति वाचालं, पंगु लंघयते गिरिम. There are many instances of people afflicted by incurable diseases having been cured, when they sincerely prayed. Jesus Christ healed the diseases of several in the multitudes that followed him; the blind got their sight, the lame walked along, the maimed became whole; and all along he kept on saying that it was their faith that hath made them whole. King Baber could take on himself the incurable disease of his dear son Humayun by transfer effected through prayer. Saint Thirugnanasambandar could effectively cure the Pandiyan King of a wasting fever by mere application of Thiruneeru, when all the doctors he could command had pleaded their inability to cure. Narayana Bhattathiripad sang in ecstasy sitting in front of Lord Guruvayurappan when the most disgusting disease he had contacted started slowly disappearing. Sri Chembai Vaidyanatha Bhagavathar doyen of carnatic music, living among us tells us the story as to how he lost his voice suddenly and had to cry in despair for over two years, nearly mute and when all medical help in this modern age of advanced science had proved futile, relief came in a miraculous way by the grace of Lord Guruvayurappan. It is only a few days ago the newspapers carried the report of two dumb men gaining their voice while worshipping at Lord Ayyappa's shrine.

What then we pray for? Is it merely to seek what we need for a happy life in this world? Is it because we want to ensure that we should be saved from any calamities that may befall us? Or is it yearning for a better life after death if we believe in rebirth?

Prayer is not merely a ritual of worship. It should be an appeal to the invisible, an appeal coming from the innermost heart with an ardent desire to merge in the Supreme. It should start with an unvaried steadfast faith. It should start with a conviction, that there is one Omnipotent and Omnipresent Almighty controlling the complex Universe and we are but tiny toys in the great drama that is eternally played in the infinite space. It should be practised with the understanding that it is an essential training in life, training to lead a meaningful and purposeful life in the world in the right way. It should be taken up as a rotuine in life which helps concentration, which helps control of senses and which helps in keeping oneself drawn in from bad aspects in life.

Prayer should become a habit in life for prayer brings in discipline in life. Prayer is an aid to cultivate virtues in life. It does not necessarily follow that all those who pray are virtuous and do not commit sin. No man is perfect. But a man who prays, longs to become virtuous. He thinks twice before he tells a lie and he repents whenever he had to do Himsa to his fellow being. He slowly learns to love his neighbour for he sees in him also a creation of God to whom he prays. He attempts to restrain his emotions, for, only

sometime in the day he would have prayed to Lord to give him strength to resist evil. He will be ever conscious of the right living and would therefore avoid suspicious and wrongful means of earning a living.

Prayer gives one moral strength and courage of conviction. This helps one to develop soul force. This force makes one resolute and activates him to do his Karma effectively with detachment. Prayer purifies one's thoughts, words and deeds. He keeps his body and mind clean and pure and attempts at keeping his surroundings clean. In short prayer enjoins sincerity to oneself, simplicity in life and love and affection for others.

In our own generation, Mahatma Gandhiji lived and showed us the efficacy of prayer. He transformed himself as a true Karma Veera and developed such an unshakable faith that he could win over his frail and mortal frame and fast for days together with mere Rama Nama on his lips. He did not believe in taking medicine for ailments but instead had his own faith-cure in Rama Nama. As a true devotee his actions were guided by his inner voice and had nothing in the world which he claimed as his own. He learnt to be detached and to control his palate, his passions and his thought and word. His love towards his country men had prompted him to care for them, to take them all along the path of freedom, freedom from bondage in this world and also freedom from rebirth. Therefore he conducted mass prayers every evening wherever he was and explained the essence of prayer. He chose his prayer songs from different religious texts, the Gita, the Koran and the Bible and thus recognised the universality of religion. He succeeded in gathering thousands of theists and devotees in the same congregation to pray before the creator for His Blessings.

It is now therefore clear we should condition our lives with daily prayers. Temples are there where we go for mass prayers. Muslims, visit the mosque at the appointed hours every day. Christians are obliged to pray in their church every Sunday the Sabbath day. But there is no stipulated regulation for mass prayers among the Hindus. We are expected to visit the temple in the vicinity everyday and go on pilgrimage now and then. With our increasing complex busy way of life we find it difficult to enter our temples even once a week. We feel we are badly short of time for such a leisurely mode of mass worship. Therefore there is greater need for daily worship in our own homes.

Most of us go through our daily prayers at home in some form or other. It is common to see our elders stand before the rising sun early morning soon after their ablutions are over and pray for a while thus starting the day with God's blessings. Some among us perform the prescribed ritual of Sandhyavandan both morning and evening. Some who could follow the schedule they draw for themselves, go through a more elaborate form of prayer allotting the required time for it reciting Astothrams or Sahasranamas or some form of invocation to God. Thus, in general we pray at home at some time or other in some form or other but mostly individually.

Members in the household go about their normal duties at the start of the day, men getting ready to move for their work beyond home, women getting into the kitchen to prepare food for their menfolk, the aged reading through books of their liking and the children attending to their studies or playing about. When it comes to the question of offering prayers, each among the elders, men and women does this for himself or herself. The children are left to themselves to read or play about on the plea that they are too young for all these rituals and need not be dragged in. It is hoped that they will get initiated into the habit of praying when they come of age. This does not seem to be the correct attitude atleast in the environment in which we are now living.

(*Continued at page* 31)

LORD VENKATESWARA AND ALWARS

DR. G. T. GOPALAKRISHA NAIDU.
COIMBATORE

CHAPTER I

Divine Deity In Five States of Divinity

Introduction

SRI LAKSHMI has Her Divine habitat at the wide-welcome breast of Sri VENKATESWARA. Let us enjoy Him to our hearts' content on Fridays before He has His Holy Bath. What a wonderful sight! This spectacle arrests the attention of Nammazhwar, the much respected saint of the twelve Azhwars of Vaishnavite blossom. Our Azhwar exclaims: "There is no equal to you! You are the owner and dweller of the three worlds; Saints, Sages and Celestials are hastening to have darshan of you; slave of slaves am I; and your illumined Self calls thy slave to your holy feet; Venkatesa, help me to merge in you." Such a rapturous verse of Nammazhwar is the source of inspiration for the writer to give a caption for the Tamil Book as hereunder:

"*Alarmel Mangai Urai Marbhan*"
—Venkateshwar as enjoyed by Azhwars.

We shall thus enjoy this melody of Nammazhwar in the following pages.

Vengadam and Its Hoary Antiquity:

About 6,000 years ago, reference is made in Tholkappiam (Tamil) by a Great Savant known as Parambiranar, about the existence of the deity, Sri Venkateshwarar on Vengadam Hills of hoary antiquity. The word "*Vengadam*" means 'excessive unlimited wealth.' The other meaning is that one's sins are burnt away if one visits this place. A Deity of such brilliance is located in Thiruvengadam, otherwise known as Tirumalai Hills about 12 miles from Tirupati, Andhra Pradesh - Tirumalai Hills is now a Panchayat area, about 3,000 feet above sea-level and enjoys a salutiferous weather. During the years 1942 to 1944, a motorable road was laid by the Tirupati-Tirumalai Devasthanam from Tirupati to Tirumalai Hills, and at the same period malaria was annihilated from this seat of God. Subsequently cottages were constructed, water-supply improved, epidemics controlled and in fact all amenities were provided on the Hills. The small village now looks like a miniature, self-sufficient Town of Supreme Spiritual Significance.

Five Aspects of The Divine Deity:

The all-absorbing Almighty is seen in five aspects:

(i) Mulavar: Malaikkinia Ninra Perumal;
(ii) Bhogar: Azhakappiran;
(iii) Utsavar: Tirumalaiappan;
(iv) Koluvil Amaruvar: Tiruvengadathu Urai Selvan;
(v) Uggiravan: Thiruvenkadavan Meyavan.

Each one of the deities performs His peremptory functions ceaselessly; and this duty on their part is an object lesson for every one of us to simulate without fear or favour.

Malaikkinia Ninra Perumal:

Friday morning is the day of rejoicing when Mulavar is given a bath with aromatics, Chandan, milk and water. Now is the occasion to see Venkateshwara in full. The deity is seen in His Holy Nirvana as if He is teaching

us the relevance of the occasion and impressing on us His Spiritual Significance.

Peyazhwar, one of the first set of three elderly Azhwars affirms in his ecstasy that Venkateshwara is both Hari and Haran. He confirms that the deity is seen with a long, down-flowing hair-lock from His crown to justify His Sakthi attire. Mazhuvu in one and with curling snakes over his body reveal Him as Haran. The Chakram on His right hand claims Him as Hari. Thus the deity appears to the Azhwar as Hari and Haran in one Supreme Self, and he declares as such to the devotees in his verse as hereunder furnished in his own words.

'' தாழ்சடையும் நீள்முடியும் ஒண்மழுவும்
சக்கரமும்
சூழ்அரவும் பொன்நாணும் தோன்று
மால் - சூழும்
திரண்டருவி பாயும் திருமலைமேல் எந்தைக்கு
இரண்ணு(உ)ருவம் ஒன்ருய் இசைந்து. ''
[மூன்ரும் திரு அந்தாதி-63

Immediately after the holy bath, a simple apparel proclaims His enchanting form, with His partially opened eyes, as Lord Krishna tending His cows in the forest while young.

Azhakappiran:

Here is a deity of importance standing at the feet of Mulavar, known as Bhogar for whom all religious rites are done. Every day in the morning He is given a holy bath by waters brought from Akasa Ganga. In the night He is given due honours when He is fondled to rest and sleep, and the lullaby of Kulasekhar, the Devotee-King refers to Him as Sri Rama:

" Tiny Baby, Thou art on a leaf seen
And ever in majestic form have you been;
Alinagar King, Ayodhya's Adhipathy,
Sleep, Sleep, Sleep!"

This deity is said to have been installed with all pomp and ceremony about nine centuries back by a north-Indian Maharani, a devotee of Lord Venkateshwara.

Tirumalaiappan:

Utsavar gives Dharshan to millions of pilgrims as He goes round the four Car streets on festive occasions in general and Brahmotsavam in particular. Garuda vahanam is the choicest of spectacles when the deity goes round on His Garuda. Pilgrims from far and near frequent Tirumalai Hills in the nights to see and enjoy the deity on Garuda. Also during Car procession, Utsavar adorns the car in its procession round the four streets. Similar spectacular sights are seen during Float Festivals, when the deity with Ubhaiya Natchiars sails round in the Swami Pushkarini.

Tiruvengadathu Urai Selvan:

He is called Koluvar and this deity settles the day-to-day accounts which are read over in front of Him. This is an occasion of celestial silence when Bhaktas congregate inside the Temple and pay reverential regards to Him.

Tiruvengadavan Meyavan:

He is known as Ugra Srinivasan; He goes round in the four streets only once a year in the early hours of a particular day, *viz.*, Kausika Ekadesi Day, and returns to the temple before sunrise. He is not taken out during the day lest, in the opinion of the religious heads, the village should be burnt.

The Ten Azhwars:

Of the twelve Azhwars ten have sung the glory of Venkateswara as hereunder.

Names of Azhwars.	*No. of Hymns.*
Mudal Azhwars (Three)	.. 38
Tirumazhisai	.. 14
Nammazhwar	.. 54
Periazhwar	.. 7
Andal	.. 16
Kulasekhar	.. 11
Tiruppanazhwar	.. 2
Tirumangai Azhwar	.. 63
Total ..	205

)ther Savants:

Sage Tirumoolar who is said to have lived bout 2,000 years ago has described Tiru-engadavan thus:

" Vengada Natha, Vedantha Gem,
The Holy Nandi Dances ın Him "

' வேங்கட நாதனை வேதாந்தக் கூத்தனை
வேங்கடத்துள்ளே விளையாடும் நந்தியை. ''

Again Kabila Deva Nayanar in his celestial ;ong book ' Sivaperuman Tiruvandhadhi " declares:

" Vengadathu Meyan, Thou protector of mankind,
Pray, Annihilate the ills of human kind."

'' வேங்கடத்து மேயானை மேவா உயிரெல்லாம்
வேங்கடத்து நோயால் விளிந்து. ''

The songs of the two illustrious Savants furnished above are soul-stirring and speak of the divine antiquity of the place.

(Contınued)

(*Continued from page* 28)

Convinced as we are about the efficacy of prayer and its need for conditioning one's life we have an obligation to see that our children are also initiated in the habit of praying even as they are young before they get distracted and tread astray. If this is not attempted at home, they do not have opportunities outside to train them in this way of life. Unfortunately the schools do not start the work with prayers for fear of offending the principles of secularism enshrined in our constitution which is now facing the danger of getting obliterated. Moral instruction classes are not provided for in the curriculum either for want of time to spare or for want of teachers who could be trusted with the function of imparting morals. Outside the schools they hear constantly conflicting views about the idol worship, the mode of prayers, and maintenance of places of worship, etc. They then get baffled and prefer to join the group who come to scoff rather than to pray for there are not enough village preachers among us who could transofrm them with their preaching and precept.

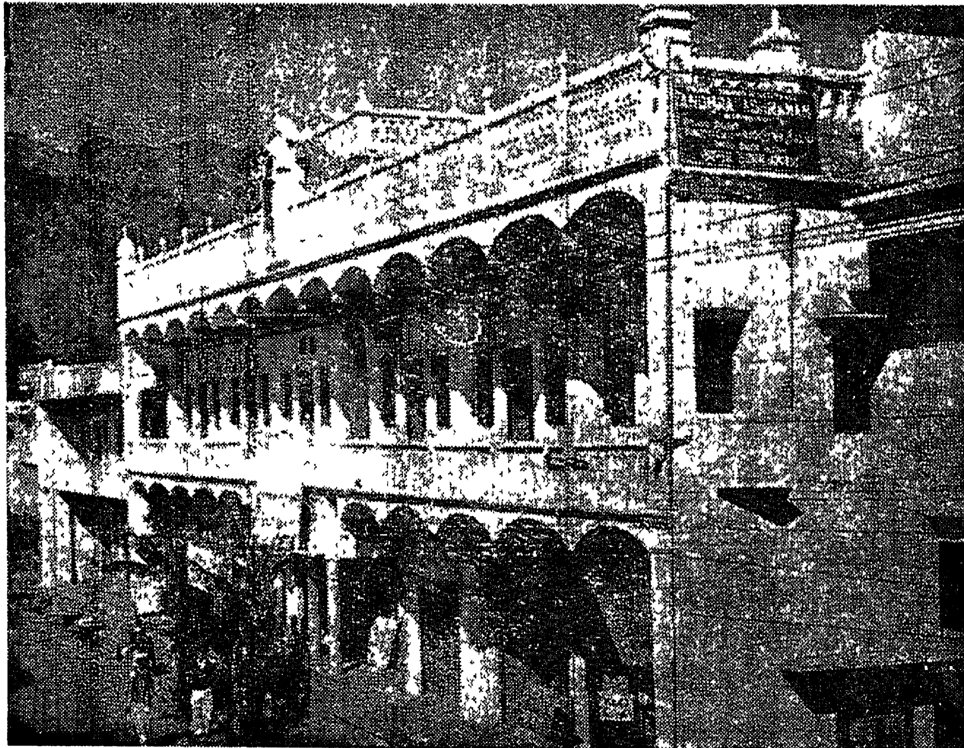
It is therefore suggested that we should have collective prayer at our homes. Some-time in the day when all members in the house-hold including children can join at a (convenient) prescribed hour, the collective prayers should be organised and led by the head of the family the form of prayer being anything which is the tradition of the family. This brings in disci-pline in the family unanimity in the views of the members and builds up character of children and will be found to be a good habit worthy of cultivation.

WHEN YOU ARE ON PILGRIMAGE TO NORTH INDIA!

VISIT

The Andhrashram, Rishikesh

This Information Centre-cum-Ashram of the T. T. D., situated at the foot of Himalayas enroute to Badari and Kedar attracts large number of pilgrims every month. Spacious accommodation is available to all the pilgrims on normal charges.

Sri Venkateswaraswamy temple and Sri Chandramouleeswara swamy temple are under construction.

For other particulars please contact!

THE MANAGER,
T. T. D. ANDHRASHRAMAM,
RISHIKESH, HIMALAYAS. (U.P.)

సప్తగిరి

సంపుటి. 2 ఏప్రిల్ 1972 సంచిక. 11

సంపాదకుడు :

ఎమ్. చంద్రమౌళిరెడ్డి ఎమ్. ఏ., ఐ. ఏ. ఎస్.

ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి.

సంవత్సర చందా రూ. 5/-

ఏజంటుద్వారా:-

విడిప్రతి 35 పైసలు

పోస్టుద్వారా 42 ,,

పత్రిక ప్రతులకు, ఇతర విషయములకు :

సంపాదకుడు

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి.

విషయసూచిక

ఒరులేయవి యొనరించిన
నరవర యప్రియము దనమనంబునకగు దా
నొరులకు నవి సేయకునికి
పరాయణము పరమ ధర్మపథములకెల్లన్.
(భారతము)

సంపాదకీయం

* * *

పతిష్ఠమైన ప్రచారసాధనముద్వారా ధార్మిక సేవ చేయు ప్రయత్నంలో దేవస్థానముమరొక్క మైలురాయి నధిగమించినదని తెలుపుటకు ఆనందిస్తున్నాము. ఇప్పుడు పత్రికఆకృతిలో జరిగిన, మార్పువలన, ధార్మికవిషయములను, దేవస్థాన కార్యకలాపములను చాలా ఎక్కువగా ప్రజలకందించుటకు వీలైనది.

ఈ మాసపత్రిక ప్రచురణ విడివిడిగా వేరు వేరు భాషలలో ప్రారంభమైనప్పటినుండికూడ, ఉన్నతస్థాయిగల రచనలు, తదితర అలంకార విషయములతో మాసపత్రిక స్థాయిని పెంపు చేయవలెనను ఆలోచన నిరంతరము దేవస్థాన యాజమాన్యము మనస్సున మెదలుతూనేవున్నది. పత్రిక ఆకృతివిషయమునను, లోని విషయములనుగూర్చి చేయదగిన మార్పులగూర్చి అనేకసూచనలు ఈకార్యాలయమునకు అందినవి. ఈ సూచనలన్నింటిని పరిశీలించి, ఇటీవల హెచ్చింపబడిన చందానుగూర్చి పలువురుపఠితల ఆతురతనుగూడగమనించి, దేవస్థానయాజమాన్యము ఈ పత్రికకు ఇదివరకటికన్న పెద్దసైజుకు పెంచి, భక్తులకు ఎట్టిఅదనపు వ్యయము లేకుండా అందజేయ నిశ్చయించినది.

కాని, పత్రిక ముద్రణాదులకగు అధికవ్యయము దృష్ట్యా మా ఉత్సాహమును కొంత తగ్గించుకొని పత్రిక పుటలను తాత్కాలికముగా 56 కు పరిమితం చేయవలసి వచ్చినది.

సప్తగిరి 3 వ సంవత్సరము పూర్తిఅయేకొద్ది నెలలముందుగా కొత్త ఆకృతిలో పత్రికను వెలువరించుటవలన, పాఠకులకు కలుగు ఇబ్బందినికూడా మేము గమనింపకపోలేదు. కాని, పాఠకులీ మార్పులను సహృదయముతో స్వీకరించి ముందు ముందుకూడా ధార్మిక సమైక్యతా జ్యోతిని, ఈ గడ్డపైకి తీసుకుపోవు ప్రయత్నమున మాతో సహకరింప అభ్యర్థన.

పాఠకులు, రచయితలు, పత్రిక విక్రేతలు, దూరప్రాంతమునందున్న ఈ దేవస్థాన ఉద్యోగులుచూపిన సహకార సానుభూతులకు మాకృతజ్ఞతలు. సప్తగిరీశుడైన శ్రీవేంకటేశ్వరుడు అందరకు సంతతాభ్యుదయమును సమకూర్చుగాక.

*

వార్తాలహరి

అన్నమాచార్యుల సంస్మరణ సభలు.

పదకవితా పితామహుడు, వైష్ణవ భక్తాగ్రేసరుడు శ్రీతాళ్ళపాక అన్నమాచార్యుల 24వ వార్షిక సంస్మరణ సభలు 12—3—72 నుండి 14—3—72 వరకు జరిగినవి.

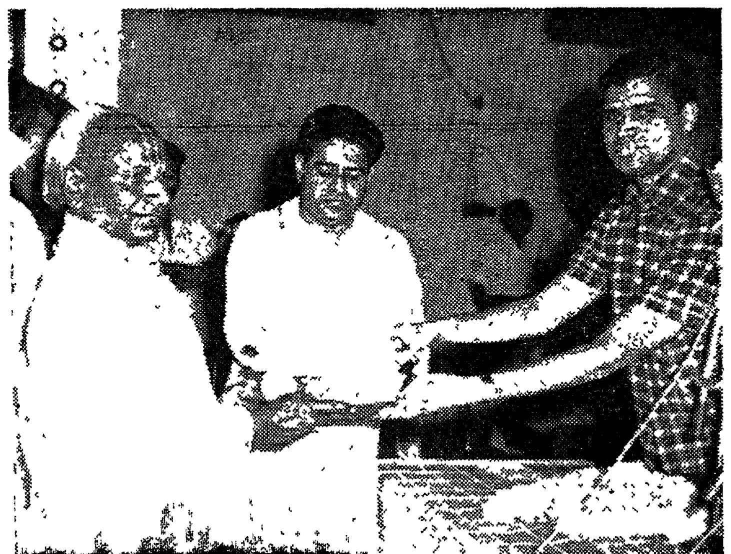
చిత్తూరుజిల్లా కలెక్టరు శ్రీ బి. వి. రామారావు అధ్యక్షతన 12వ తేదీన తిరుపతి త్యాగరాజమండపమున ప్రారంభమయిన ఈ సంగీత సభలో పలువురు పండితులు, సంగీత శాస్త్రవేత్తలు పాల్గొనిరి. శ్రీ యస్ ఆర్. జానకిరామన్ వార్షిక నివేదిక సమర్పించిరి.

శ్రీవేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయమున ఆంధ్రశాఖలో రీడరు శ్రీ డాక్టరు తిమ్మావఝ్ఝుల కోదండరామయ్య తెలుగుసాహిత్యమునకు అన్నమాచార్యులు చేసిన సేవను కొనియాడి అన్నమాచార్యుల కీర్తనలకున్న ప్రాధాన్యత తమిళసాహిత్యములోని నాయన్‌మార్లు, ఆళ్వార్లు, కన్నడసాహిత్యములోని బసవేశ్వర, పురందరదాస, హిందీసాహిత్యములో తులసీదాస్, సూరదాస్ వంటి వారి సాహిత్య ప్రశస్తికే ఏ మాత్రము తీసిపోదని ప్రశంసించారు. అన్నమాచార్యుల కీర్తనలకల్పనకుగాను పండిత గోష్ఠి నేర్పాటుచేసి ఉత్తమబాణికి తగిన బహుమతిని కూడ ఈయవలసినదిగా ఆయన సూచించారు.

సభాధ్యక్షులు శ్రీ బి. వి. రామారావు అన్నమాచార్యుల సంతతివారికి వస్త్రబహుమానము అన్నమాచార్యుల కీర్తనల పోటీలో గెలుపొందినవారికి బహుమతి ప్రదానముజేశారు.

తరువాత దేవస్థాన ఆస్థాన విద్వాంసులు శ్రీ ఘంటసాల వేంకటేశ్వరరావు అన్నమాచార్యుల కీర్తనలను గానం చేసారు. దేవస్థాన కార్యనిర్వాహక అధికారి ఈ సందర్భమున ఒక బంగారు పతకమును శ్రీ ఘంటసాల వేంకటేశ్వరరావుగారికి బహుకరించారు. శ్రీమతి ఇందిరా జయరావు, తిరుత్తణి శ్రీ యన్. కె కృష్ణమూర్తిగార్ల కచేరీలతో సభ సమాప్తమైనది.

రెండవరోజు కార్యక్రమమునకు వేంకటేశ్వర ప్రాచ్యకళాశాల ప్రధాన అధ్యాపకులు శ్రీ టి. కె. వి. యన్. సుదర్శనాచార్యులు అధ్యక్షతవహించారు.

అన్నమాచార్యుల సంతతివారికి వస్త్రబహుమానంఇస్తున్న శ్రీ బి. వి. రామారావు

ఆకాశవాణి విజయవాడ విభాగపు ప్రధానఅధికారి శ్రీ బాలాంతరపు రజనీకాంతరావు అన్నమాచార్యుల కీర్తనలలోని సంగీత మాధుర్యమునుగూర్చి సోదాహరణముగా ఉపన్యసించారు. సర్వశ్రీ ఆచంట జానకిరామ్ ఆంగ్లములోను. యస్. సచ్చిదానందం తెలుగులోను అన్నమాచార్యుల సాహిత్యములోని విశిష్టతనుగూర్చి ఉపన్యసించారు. తరువాత శ్రీమతి డి. పశుపతి. శ్రీ పి. వి. సోమయాజుల కచ్చేరీలు, శ్రీ ప్రయాగ నరసింహశాస్త్రి గారి హరికథా కాలక్షేపములు జరిగినవి

దేవస్థానపు శ్రీవారి ఆలయాధికారి శ్రీ ఆర్. జి. నారాయణరాజు మూడవరోజు కార్యక్రమమునకు అధ్యక్షత వహించారు. అన్నమాచార్యులు పురందరదాసు త్యాగరాజులవంటి అవతారపురుషులలో ఒకరని ఆయన సాహిత్యమువలననే స్వామివారికి ఇంతటి ప్రచారము లభించినదని పేర్కొన్నారు. రిటైర్డు జిల్లా జడ్జి శ్రీ కె. యం. కృష్ణమూర్తి, అన్నమాచార్యుల రచనల సంగీత సాహిత్య విశేషములను గూర్చి, శ్రీ జి. రామసుబ్బశర్మ కీర్తనలలోని శృంగార ఆధ్యాత్మిక తత్వములనుగూర్చి ఉపన్యసించారు. చలనచిత్ర ప్రపంచమున ప్రఖ్యాతనేపథ్య గాయకులు సర్వశ్రీ కె. మల్లిఖార్జునరావు, యస్. రాజేశ్వరరావుల కచ్చేరీలు ఆశేష ప్రజానీకమును ఆకర్షించినవి. తరువాత పుదుక్కోటై కృష్ణమూర్తి వారి బృందము శ్రీ చిత్తూరు సుబ్రహ్మణ్యముల సంగీతకచ్చేరీలతో ఉత్సవములు దిగ్విజయముగా సమాప్తమయినవి.

ఈ మూడురోజులుపాటు జరిగిన కార్యక్రమములో సర్వశ్రీ పి. పి. సోమయాజులు, జి. షణ్ముగానందం, కె. సుబ్రమణ్యం, ఎ. నారాయణ, పి. మునిరత్నం, బి కృష్ణారెడ్డి, యం సత్యనారాయణ, యం. నారాయణస్వామి, యం. రామయ్యి. పి. మునిరామయ్య, బి. రాజగోపాల్, పి. ఆర్. రామనాథం, కె. మునిరాజులు, కె రామస్వామి, టి. కృష్ణమూర్తి ప్రభృతులు వివిధవాద్యములతో ఈకార్యక్రమమున సహకరించి జయప్రదమొనర్చిరి.

సుప్రభాతపు రికార్డులు.

శ్రీమతి ఎం. ఎస్. సుబ్బలక్ష్మితమ "వెంకటేశ్వర సుప్రభాత"పు రికార్డులపై రాయల్టిని దేవస్థానపు నియమ అధ్యయన విద్యార్థి నిధికి దానముచేయగా ఇందుమూలముగజూన్1971నాటికిరు.1,20,526-53 ఆదాయమువచ్చినది.

దేవస్థాన సమాచారకేంద్రము.

యాత్రికుల సౌకర్యమునకుగాను తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముచే బొంబాయిలోని ఫన్సవాడి ప్రాంతమున దేవస్థాన సమాచార కేంద్రమును నెలకొల్పబడినది. శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి శ్రీ పద్మావతివార్ల వర్ణచిత్రములు, క్యాలండర్లు దేవస్థాన గ్రంథములు సప్తగిరి మాసపత్రిక ఇచ్చట విక్రయించబడును. తదితర వివరములకు శ్రీ యస్. సంపత్‌కుమార్ అయ్యంగార్, శ్రీ వేంకటేశ్వర దేవస్థానము, ఫన్సవాడి, బొంబాయి-2. అను విలాసమునకు వ్రాయగోరెదము.

హిందూధర్మ వేసవి పాఠశాల.

24వ వార్షిక హిందూధర్మ శిక్షణా తరగతులు 6-5-72 నుండి 4 వారములపాటు దేవస్థానముచే తిరుమలలో నడుపబడును. ఇందుకు 50 మంది ఉపాధ్యాయవిద్యార్థులు జేర్చుకొనబడుదురు. ఒక్కొక్కరికి 60 రూ. లు ఉపకార వేతనము ఇవ్వబడును. శిక్షణ కాలమున ప్రముఖ పండితులచే ఉపన్యాసముండును. దేవస్థానము జరుపు రెండు పరీక్షలలో గెలుపొందిన ప్రథమ, ద్వితీయ, తృతీయశ్రేణి విద్యార్థులకు రూ. 15,- 10,- 5,-బహుమానముగా ఇవ్వబడును. శిక్షణలో పాల్గొను వారందరికి నివాస సౌకర్యము కల్పించబడును. ఇతరవివరములకు ప్రిన్సిపాల్, ఓరియంటల్ కాలేజి, తిరుపతి. వారికి వ్రాసి తెలుసుకొన వచ్చును.

దేవస్థానపు బడ్జెట్టు

1972-73 ఆర్థిక సంవత్సరమునకుగాను తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానము ధర్మకర్తలమండలిచే ఫిబ్రవరి నెలలో ఆమోదము పొందిన సంవత్సర ఆదాయవ్యయ నివేదిక (బడ్జెట్) ముఖ్యాంశములు ఇవి:

సాధారణ ఆదాయము	రూ.	6,71,94,800
స్థిరాస్తులపై ఆదాయము	రూ.	46,06,000
సాధారణ వ్యయము	రూ.	4,69,27,600
స్థిరాస్తులపై వ్యయము	రూ	1,65,40,000

శ్రీవారి ఆలయము

1971-72 ఆర్థిక సంవత్సర కాలములో శ్రీవారి ఆలయమునకు క్రింది నిర్మాణ, అభివృద్ధి, కార్యక్రమములు జరిగినవి.

శ్రీవారి ఆలయగర్భగృహ వెలుపలి భాగమున (గోపురమునుండి) అంచుల వఱకు బంగారుపూతకు రూ. 12,00,000

శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి వారికి వెండిరథము రూ. 6,00,000

శ్రీ వారికి రత్నఖచిత కటి హస్తమునకు రూ. 16,00,000

శ్రీవారి ఆలయ లోపలి ప్రాకారమునకు చుట్టు స్థలపురాణపు బొమ్మల నిర్మాణమునకు రూ. 25,000

నడిమి పడికావలి తలుపులకు వెండిపూతకు రూ. 2,50,000. వెయ్యి స్తంభాల మంటపము పునర్నిర్మాణము అలంకరణలకు రూ. 2,00,000

శ్రీవారి ఆలయమునకు 1972-73 ఆర్థికసంవత్సరములో ఈ క్రింది కార్యక్రమములు చేపట్ట దేవస్థాన పాలకవర్గము నిర్ణయించినది

ముఖ్య ఆలయములోని స్తంభములకు బంగారు తొడుగు రూ. 1,00,000

శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామి వారికి క్రొత్త తెప్ప నిర్మాణము రూ 1,00,000

వెయ్యి స్తంభముల మంటపంలో రామాయణకథా చిత్రముల ఏర్పాటు రు. 75,000

తిరుమల హద్దులు ఆరంభమగు చోట శాశ్వతమగు కళావిలసిత శిలాతోరణద్వారము రు. 50,000

(ఈ కార్యక్రమమునకు విరాళములు పంపదలచుకొన్నవారు పంపవచ్చును.)

శ్రీ గోవిందరాజస్వామివారి ఆలయము తిరుపతి

1972-73 ఆర్థిక సంవత్సరములో ఈ క్రింది నిర్మాణ కార్యక్రమములు సంకల్పించబడినవి.

శ్రీ గోవిందరాజస్వామివారి మహారథ నిర్మాణము రూ. 4,00,000

రాజగోపురము పునర్నిర్మాణమునకు రూ. 1,00,000

(మొత్తము ఖర్చు 2,00,000 లలో 1,00,000 మంజూరైనది)

శ్రీ గోవిందరాజస్వామి, పార్థసారథిస్వామి ఆలయ విమానములు, అవరోహణ మండపము, పాదముఖ మండపము, కళ్యాణమండపము గోవిందరాజస్వామి ఆలయప్రాంగణములోని శ్రీ ఆంజనేయస్వామి ఆలయవిమానముల పునర్నిర్మాణమునకు రు. 48,000. శ్రీ గోవిందరాజస్వామివారికి క్రొత్త తెప్పనిర్మాణము రూ. 19,000

పద్మావతి ఆలయము తిరుచానూరు

71-72 సం॥లో ఈ ఆలయముఖద్వార గోపురము సుమారు 1,00,000 రూ.ల ఖర్చుతో పునర్ని

ర్మింపబడినది. 72-73 సంవత్సరములో సుమారు రు. 10,000 ఖర్చులతో ఆలయ విమానము పునర్ని ర్మింపబడును.

శ్రీ కోదండరామస్వామి ఆలయము

గత సంవత్సరమున సుమారు రు. 15,000 వ్యయముతో ఈ ఆలయమునకు అలంకారములతో కూడిన కటాంజనము నిర్మింపబడినది.

శ్రీ కపిలేశ్వరస్వామి ఆలయము

72-73 ఆర్థిక సంవత్సరములో 15,000 రూప్య. ల ఖర్చుతో ఆలయముఖ మంటపమునకు క్రొత్త కటాంజనము ఏర్పాటు చేయబడును.

శ్రీ కల్యాణ వేంకటేశ్వరస్వామి ఆలయము మంగాపురము

71-72 ఆర్థిక సం॥లో ఆలయ బహిర్ద్వార గోపురము సుమారు 55,000 రు. ల ఖర్చుతో పునర్నిర్మింపబడినది.

శ్రీ కల్యాణ వేంకటేశ్వరస్వామి ఆలయము నారాయణవరం

1972-73 ఆర్థిక సం॥లో ఈ ఆలయమునకు సంబంధించిన వివిధ విమానముల, మండపముల పునర్నిర్మాణమునకు 25,000 రు. లు కేటాయించ బడినవి.

శ్రీ వేద నారాయణస్వామి ఆలయము నాగలాపురము

1971-72 సం॥లో సుమారు 30,000 రూప్య. ల ఖర్చుతో ఆలయ గోపుర పునర్నిర్మాణము జరుగగా 72-73 సం॥లో ఆలయ విమానము, పోటు మండప ముల పునర్నిర్మాణము మరమ్మత్తులకు గాను రు. 22,000 కేటాయించ బడినవి.

ఇతర సంస్థలు

తిరుమలలోని వివిధ సత్రముల నిర్మాణము నిర్వహణకుగాను 11,50,000 రూప్య. లు కేటాయించ బడినవి. ఇదిగాక 4 వ సత్ర ప్రారంభమునకు రు. 1,00,000, లు 4 క్రొత్తబాడుగ భవనముల (కాటేజీల) నిర్మాణమునకు రు. 1,02,000 కేటాయించ బడినవి.

తిరుపతిలో రెండు కళ్యాణమండపముల నిర్మాణ మునకుగాను ఈ ఆర్థిక సంవత్సరములో 2,00,000 రూప్య. లు కేటాయించబడినవి.

ఈ క్రింద పేర్కొనబడిన వివిధప్రదేశములలో సత్రముల నిర్మాణము 72-73 వ సం॥లో సంక ల్పించ బడినది, వీనిలో కొన్నిటి పని ప్రారంభమై నిర్మాణము జరుగుచున్నది.

మహానంది(నిర్మాణములో నున్నది) రు.	2,85,000
రామేశ్వరము ,,	3,60,000
అంతర్వేది (నిర్మాణములో నున్నది) ,,	2,90,000
ద్వారక తిరుమల ,,	2,70,000
విజయవాడలో సమాచార కేంద్రము గీతాభవనము ,,	1,00,000
దేవస్థానము రెండవసత్రము కాళహస్తి ,,	1,00,000
దేవుని కడప ,,	30,000
కర్నూలులో సమాచార కేంద్రము — కళ్యాణమండపము ,,	20,000
నాగలాపురములో స్థానికులచే స్థలము సమర్పింపబడినచో భవనమునకు రూప్య.	50,000
బద్రీనాథ్‌లో సత్రము ,,	1,00,000
బెంగుళూరులో సమాచార కేంద్రము ,,	1,00,000
ఖమ్మంమెట్టులో సమాచార కేంద్రము ,,	30,000
బస్సార్‌లో ధర్మశాల ,,	50,000

(సశేషము

ఫిబ్రవరి 20 వ తేదీన ఖమ్మంమెట్టు దేవస్థాన సమాచార కేంద్రములో జరిగిన సుప్రభాత పోటీ బహుమతి ప్రదానముకు అధ్యక్షతవహించిన జిల్లా కలెక్టరు శ్రీ పార్థసారథి

బహుమతులను పంచుచున్న శ్రీమతి పార్ధసారధి

చందాదారులకు విజ్ఞప్తి

సప్తగిరి మాసపత్రిక సంవత్సరము చందా రు. 5/–

సప్తగిరిమాసపత్రిక చందాదారులలో ఈదిగువ పేర్కొన్నసంఖ్యవారి చందా 30–6–72, 31–7–72 తేదీలతో అంతమగును ఫిబ్రవరి నుంచి సంవత్సర చందా పెంచినందువలన ఈచందా ఏప్రిల్‌వరకు సరిపోవును. చందాదారులీ విషయమును గమనించి M. O. ద్వారా తమచందా పంపవలెను. మనియార్డరు కూపనునందు దిగువకనిన తమ చందా సంఖ్య పూర్తివిలాసమును పేర్కొని, త్వరలో చందా పంపనియెడల ఆ తేది దరిమిలా పత్రిక పంపబడదు.

30–6–72 తేదీకి అంతమగు దిగువ చందాసంఖ్య వారు రు. 5–00 M. O. ద్వారా పంపవలయును.

5, 10, 53, 70, 84, 86, 90, 110, 111, 130. 135 136, 142. 149, 195, 211, 295, 299, 301, 305, 373 398, 399, 473, 478, 504, 507, 512, 525, 526, 630 633, 634, 635, 636. 637, 815, 857, 859, 861, 864 865, 867, 870, 874. 877, 878.

1058, 1210, 1214, 1220, 1222, 1223, 1224, 1226, 1229, 1234, 1235, 1276, 1403, 1618, 1705 1782, 1834, 1850, 1885, 1888, 1963, 1980, 1986 1988. 1989, 1995, 1996, 1997, 2000.

2004, 2005, 2017, 2018, 2019, 2022, 2030, 2036 2040, 2043, 2047, 2050, 2064, 2084, 2111, 2741.

3024, 3033, 3042, 3044, 3046, 3053, 3054, 3055, 3057, 3061, 3062, 3063, 3064, 3066, 3067, 3071; 3072, 3073, 3074, 3075, 3076, 3078, 3079, 3080, 3083; 3084, 3085; 3086, 3087; 3088, 3089, 3090, 3092; 3093, 3095; 3096, 3097: 3098, 3099: 3100, 3101, 3102; 3103, 3104, 3105, 3106, 3107, 3108, 3109; 3110, 3111, 3115, 3117; 3118, 3122, 3124; 3126, 3127, 3128, 3129, 3130, 3131; 3132, 3133, 3134; 3136, 3137; 3139, 3140, 3141, 3142, 3145; 3146, 3147, 3156, 3166, 3169, 3170, 3171 3172, 3173.

31–7–72 తేదీకి అంతమగు దిగువ చందాసంఖ్య వారు రు. 4–75 M. O. ద్వారా పంపవలయును.

8, 29, 32, 33, 86, 125, 201, 203, 215, 218, 220 278, 294, 310, 348, 391, 393, 403, 530, 532, 533 534, 537, 538, 638, 639, 640, 647, 648, 649, 651 653, 803, 821, 897, 899, 900, 901, 902, 903, 904 905, 908, 910, 944.

1046, 1057, 1162, 1219, 1230, 1232, 1237, 1238, 1241, 1242, 1245, 1247, 1248, 1249, 1255 1256, 1257, 1261, 1263, 1265, 1268, 1269, 1271 1272, 1273, 1333, 1425, 1457, 1672, 1709, 1844 1983.

2014, 2038, 2041, 2048, 2062, 2065, 2068 2072, 2073 2075, 2076, 2079, 2080, 2082, 2089 2093, 2095, 2101, 2107, 2112, 2113, 2116, 2122 2124, 2127, 2165, 2183, 2184, 2272, 2281, 2377 2380, 2386, 2416, 2421, 2533, 2556, 2583, 2761 2876, 2955.

3056, 3114, 3120; 3121, 3123, 3135, 3143, 3144, 3148, 3149, 3150, 3151, 3152, 3153, 3155, 3157, 3158, 3159, 3160, 3161, 3162, 3164, 3165, 3167, 3174, 3175; 3176, 3177, 3178, 3179, 3181, 3182; 3185, 3186, 3187, 3188, 3190, 3191; 3192, 3193, 3194, 3196, 3197.

మాసపత్రికకు సంబంధించిన చందాసొమ్మును మనియార్డరు రూపమున 'సంపాదకుడు టి. టి. దేవస్థానం. తిరుపతి, అను చిరునామాకే పంపవలయును. చెక్కుద్వారాగాని, ఇతర చిరునామాలకుగాని చెల్లించబడు సొమ్ము విషయమున జరుగుగల జాప్యమునకు ఈ కార్యాలయము ఎంతమాత్రమును బాధ్యత వహించదని గమనింప ప్రార్థన.

సంపాదకుడు.

శ్రీ రామానుజుడు - విశిష్టాద్వైతము

— శ్రీ వేదం రామశాస్త్రి

విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంత ప్రవర్తకుడు శ్రీ రామానుజుడు క్రీ॥శ॥ 1017వ సంవత్సరమున మద్రాసునకు సమీపముననున్న శ్రీ పెరంబుదూరులో జన్మించినాడు. అతని మతసిద్ధాంతం, ఉపనిషత్తుల తీర్మానం -మనల్ని ఊర్జితపరచేవి. అంటే బ్రహ్మము సర్వ పరిపూర్ణ సచ్చిదానందం అనుటను దృఢపరుస్తుంది. బ్రహ్మసత్యం, స్వాత్మజ్ఞాన సంపన్నం, బ్రహ్మము సత్యము, జ్ఞానము ఆనందదాయకము - అనే సిద్ధాంతాన్ని బలపరుస్తుంది. అపరిచ్ఛిన్నమగు బ్రహ్మసత్తలో స్వరూపగుణములు గలస్థితి ఇమిడి యున్నది - అనుట రామానుజుని ఆశయము. ఈ బ్రహ్మము సర్వేశ్వరుడనియే రామానుజుడు భావించును. పలయన వేదములలో చెప్పబడు సాకారదైవము ఈశ్వరుడనియు, ఉపనిషత్తుల లోని దైవము బ్రహ్మమనియు గుర్తింపబడినది.

తక్కిన ఆచార్యులును భాష్యకర్తలును శ్రుతులలో కొన్ని భాగములు సరియైనవికావని యెంచి వానిని గణింపకుండుట ఆవశ్యకమని తలంచిరి. రామానుజునకు శ్రుతుల కన్నిటికిని సమన్వయ సామరస్యములు కుదిర్చిచెప్పుట కష్టమని తోచలేదు. రామానుజుడు జగత్తును బ్రహ్మమును సమన్వయింప జూచెను. పైపైని చూచువారగు లోకాయతులు చార్వాకులు జగత్తు సత్యమని సమ్మతింతురు. కానీ దైవమును గుర్తించరు, అద్వైతులో బ్రహ్మము సత్యమందురు, జగత్తు మిథ్యయందురు. రామానుజుని సిద్ధాంతప్రకారం దేవుడు గుణవిశేషములు లేని వట్టి తత్త్వము కాడు. మరేమన సకల కల్యాణ గుణపరిపూర్ణుడు, ముఖ్యముగ కరుణామయుడు.

నిరాశచే కృంగిన భక్తునకు నిర్గుణ బ్రహ్మము వలన దుఃఖోపశమనము చేకూరి ఉత్సాహము కల్గించే ఆర్ద్రమైన కరుణాకటాక్షము లభింపదు. ఆ పరతత్త్వభావమందు దయానురాగ గుణములకు అవకాశములేదు. అట్టి బ్రహ్మజ్ఞాన తత్త్వం సామాన్య ప్రజల మనస్సులో భక్తిభావాన్ని కలిగింపజాలదు. ఇటువంటివారి సహాయార్థమే, కరుణామయుడు, భక్తవత్సలుడైన సృష్టికర్తను రామానుజుడు మనకు చూపినాడు. సత్యమునకును, శివమునకును, ఆనందమునకును మూర్తిభావమగు నారాయణుని కృపావీక్షణము భక్తుల దుఃఖవ్రణముల మాన్పును. ఈ దృక్పథము శ్రీ రామానుజుడు భగవద్గీతకు తాను రచించిన ఉపోద్ఘాతమునకు సరిపడునదిగా నున్నది.

"హరిః ఓమ్-శ్రియః ప్రతిః నిఖిలహేయ ప్రత్యనీక కల్యాణైకతానః స్వేతర సమస్తవస్తు విలక్షణానన్త జ్ఞానానందైక స్వరూపః స్వాభావికా నవధికాతిశయ జ్ఞానబలైశ్వర్య వీర్యశక్తితేయః" — లక్ష్మీపతి, హేయముల కన్నిటికిని ప్రతిభటుడు, కల్యాణగుణముల కన్నిటికినీ ఏకస్థానమైనవాడు, తనకంటె వేరైన సకల వస్తువులకంటె విలక్షణుడు. అనంత జ్ఞానానందైక స్వరూపుడు. స్వభావికములును పరిమితిగాని తన్నుమించినవిగాని లేనట్టి జ్ఞాన బలైశ్వర్య వీర్యశక్తి తేజములు కలవాడు.

ఆయన సులభుడు కూడ. "సకలమనుజ నయన విషయతాంగతః, అపారకారుణ్యా సౌశీల్యౌదార్య మహోదధిః" మానవులెల్లరకంటికి ప్రత్యక్షముగ కనబడెడివాడు. కారుణ్యమునకు సౌశీల్యమునకు ఔదార్యమునకు అపారమైన మహాసముద్రము వంటివాడు. భూభారమును నివర్తింపజేయుటను వ్యాజముగా జేసికొని రామకృష్ణాది రూపముల భువినవతరించి మనకు ఉపస్మరణీయుడు ప్రాప్యుడు నగుచున్నాడు.

ఆయన ధర్మమును స్థాపించుటకును జ్ఞానమును శ్రేయమును అనుగ్రహించు స్వభావమును నిరూపించి చూపుటకును ఆయన అధికారము ఆయన గుణములు మొదలైనవాటిని పేర్కొనుట సంప్రదాయము. ఆ మూర్తియందు మనమనస్సు లగ్నమొనర్చునప్పుడు అతని గుణములను వాని వ్యాపకమును మన మనసుకువచ్చును. గుర్తించుటకు వీలైన ఒక రూపముగా మనకంటి యెదుట కనిపించును. ఆ సాక్షాత్కార ప్రభావము మన భావనపై ప్రసరించును.

భాగవతములో "ధ్యానేన ఐశ్వరాన్‌గుణాన్" అని చెప్పబడియున్నది. ధ్యానముచేత మనస్సును భగవద్గుణములందు ఏకాగ్రమొనర్ప వీలగుననుట. ఉపనిషత్తులలో ముఖ్య సూత్రాలను క్రమబద్ధము చేయుటయే కాక, సామాన్య ప్రజలకు పూజ్యుడైన భగవద్భావమును, వేదాంతులు చింతించే నిర్గుణబ్రహ్మమును సమన్వయపరచి ఒక పూర్ణ సిద్ధాంతము రూపొందించుటకు శ్రీ రామానుజుడు చేసినకృషి ప్రధానమై యున్నది. రామానుజుడు క్రొత్తతత్త్వమును కనిపెట్టినాడని మనము తలంపకూడదు. తాను స్వయముగా దేనినైనను నిర్ణయించుచున్నట్లుగా ఆయన చెప్పుకొనలేదు. వేదములు మొదలుకొని ఆళ్వార్లచేతను, నాథముని యామునాచార్యులచేతను పోషింపబడి పెంపొందిన ఒకలక్ష్యము ఆయనలో పరిపూర్ణత నొందినది

ప్రకృతి - ఇది సత్వ రజస్తమోగుణములకు ఆధార భూతమైనది.

జీవుడు - ప్రకృతివలె జీవుడును భగవంతుని ప్రకారములలో నొకటి జీవాత్మ పరమాత్మ కంటె భిన్నముగా ఉండుచో పరమాత్మపై పరిపూర్ణముగా ఆధారపడియున్నది. జీవుడు భగవంతునకు శరీర భూతుడుగను ఉన్నాడు. ఏలయన ఆయన ఆత్మలకు ఆత్మ. అంతర్నియంత. జీవుడు జ్ఞానానంద సారుడు. జీవాత్మ భ్రాంతి సంభవముకాదు, అది నిత్యతత్త్వము, కర్తృత్వ భోక్తృత్వములుకలది.

జీవాత్మలు ముత్తెరగులవారు. సంసార బంధమెన్నడూఎరుగని నిత్యులు. సంసారమునుండి విడుపొందినవారు (ముక్తులు) సంసార బంధముననుండువారు. (బద్ధులు)

ఈశ్వరుడు: దేవుడు పరతత్త్వము. నిరవధికాతిశయాసంఖ్యేయ కల్యాణగుణ విశిష్టుడు.

మానవునకును మానవునకును గల సంబంధము ప్రతిపాదించునది నీతిశాస్త్రము. జీవునకును దేవునకును గల సంబంధము ప్రతిపాదించునది మత ధర్మ శాస్త్రము. రామానుజుని సిద్ధాంతము సకల కల్యాణగుణ పరిపూర్ణమైన పరతత్త్వమును ఈశ్వరుని ప్రతిపాదించునది. ఈశ్వరవాద రూపమగు క్రమబద్ధమైన వేదాంతమును లోకులకు సమర్పించినవారిలో రామానుజుడే ప్రథముడు. ఆయన సిద్ధాంతములకు మూలాధారములు-భాగ

వతము, పాంచరాత్రాగమము, దైవోన్మత్తులగు దివ్యశూరుల (ఆళ్వారుల) భగవదనుభవ ప్రవాహ ములగు ప్రబంధములు.

పరతత్త్వమును గూర్చిన శ్రీ రామానుజుని సిద్ధాంతమునకు మూలప్రమాణము ఉపనిషత్తులు. ఆయన ప్రతిపాదించిన ఏకేశ్వర సిద్ధాంత బీజములు వేదములలో కననగును. ఈశ్వరవాద సాకార దైవ సిద్ధాంత ప్రతిపాదనము ఉపనిషత్తులలో నిగూఢముగనున్నది. నారాయణుడే పరతత్త్వము జగదంతర్బహిర్వ్యాప్తికలవాడు. సృష్టి, స్థితి, లయములన్నిటికీ ఆధారభూతుడు.

శ్రీ రామానుజుని మతమున ముఖ్యసిద్ధాంత ములు రెండు: చిదచిత్తులకు ధారకుడు రక్షకుడు ఈశ్వరుడు. అవి రెండును ఈశ్వర పరతంత్ర ములు. చిదచిత్తులు ఈశ్వరుని కొరకే వున్నవి. సమస్తమునకును ఏకైకకారణభూతుడు భగ వంతుడే. చిద చిదీశ్వరులకు భేదము నిరాకరింప బడలేదు. కానీ తత్త్వములు మూడును కలసి ఒక్కటి యగును - అని నొక్కి చెప్పబడియున్నది. ఆయన ఆధారము, మనము ఆధేయులము. మనము అంశలము, ఆయన అంశి, మనము శేష భూతులము, ఆయన శేషి.

జ్ఞానమును భక్తియు నొక్కచేయనుట శ్రీ రామానుజుని మతము. భగవద్గీతలో వర్ణింపబడిన జ్ఞానినే శ్రీ రామానుజుడు తన శరణాగతి గద్యలో పేర్కొనును.

శ్లో॥ చతుర్విధా భజంతేమాం
జనాస్సుకృతినోర్జున
ఆర్తో జిజ్ఞాసురర్థార్థీ
జ్ఞానీచభరతర్షభ ॥

శ్లో॥ తేషాం జ్ఞానీ నిత్యయుక్త
ఏకభక్తిర్విశిష్యతే
ప్రియోహిజ్ఞానినోఽత్యర్థ
మహం స చ మమప్రియః ॥

అర్జునా! నన్ను ఆశ్రయించు పుణ్యపురుషులు నాలుగు విధములుగా నున్నారు. భయరోగాది పీడితులు, జ్ఞానాభిలాషులు, అర్థకాములు, జ్ఞానులు. ఈ నాల్గువర్గముల వారిలో నిశ్చల భక్తిమంతుడగు ఆత్మజ్ఞాని అందరికంటె శ్రేష్ఠుడు. జ్ఞానికి నేను అత్యంతముప్రియుడను, అతడును నాకుప్రియుడు.

ఆధ్యాత్మిక సాధన - భగవద్గీతలో చెప్పబడిన కర్మయోగముతో ప్రారంభమగును. కర్మయోగ మనగా ఫలాపేక్షలేని కర్మానుష్ఠానము. అందులో ఉపాసనము, తపస్సు, దానధర్మములు, క్షేత్ర యాత్ర మున్నగునవియు చేరియున్నవి. కర్మ యోగము సాధకునకు హృదయ శుద్ధిని జ్ఞాన యోగార్హతను కలిగించును. జ్ఞాన యోగమున సాధకుడు అచిత్తుకంటె భిన్నమై ఈశ్వరుని ప్రకార విశేషమైన జీవాత్మ స్వరూపమును సాక్షాత్కరించు కొనును. స్వాత్మ సాక్షాత్కారము పరమాత్మ సాక్షాత్కారమునకు భక్తికి ప్రపత్తికి అతికించు మెట్టు. భక్తిప్రపత్తులు ఈశ్వర సాక్షాత్కారమునకు ఋజుమార్గములు.

ప్రపత్తియనగా పరిపూర్ణశరణాగతి - దీని కంత రంగములారు. అనుకూల సంకల్పము, ప్రాతికూల్య విసర్జనము, మహావిశ్వాసము. దేవునే రక్షకునిగా వరించుట, దేవునకు స్వాత్మను పరిపూర్ణముగ అర్పించుట, తన్ను తనసర్వస్వము పరిపూర్ణముగ భగవదర్పితముచేయుట - ఇందలి సారాంశము.

ప్రాచీన భాగవత సిద్ధాంతమే ఆధారముగా రామానుజుడు ప్రతిపాదించిన సిద్ధాంతప్రకారం

భగవంతుడు తన్ను ఐదు రూపములలో సాక్షాత్కరించును. మొదటిది పరరూపము. ఇది నిత్య విభూతిలో వెలసియుండు నారాయణమూర్తి. రెండవది వ్యూహరూపము. ఈ రూపము వాసుదేవ సంకర్షణ ప్రద్యుమ్నానిరుద్ధులని నాల్గు విధములు. సృష్టికై ఉపదేశించుటకై భక్తుల పూజ లందుకొనుటకై ధరించురూపములివి. మూడవది విభవరూపము. ఇందు పరమ పురుషుడు అవతార మూర్తులుగా దర్శనమిచ్చును. నాల్గవరూపము అంతర్యామి. ఈ రూపమున దేవుడు, చరాచరముల కన్నిటికిని సుహృత్తుగా వానిహృదయము లందు వసించుచుండును. కడపటిది అర్చారూపము ప్రతిష్ఠితమైన విగ్రహము. దారితప్పిన జీవులను నిరతిశయ ప్రేమాను రాగములతో చక్కబరచి కాపాడుటే ఈరూపములన్నింటి ముఖ్యోద్దేశము.

పర్యవసానముగ సంగ్రహించి చెప్పదగిన దేమనగా ఈశ్వరవాదమును వేదాంతమును సమన్వయపరచి ఉపాసనారూపమగు వేదాంతమును లోకులకు ప్రదర్శించుటకు శ్రీ రామానుజుడే ప్రారంభకుడు. అదే విశిష్టాద్వైతమని వ్యవహరింపబడుచున్నది.

★

అన్వేషణ

**

శ్రీ పి. వి. రోహిణీకుమార్.

ఏడదాగున్నాడో
ఏడుకొండలవాడు
ఏ పాటపాడినా
దాపుకైనారాడు ॥ ఏడదా ॥

గుడిలోనిదీపాలు
కొడిగట్టుతున్నాయి—
గుండెలోపాపాలు
గూడుకడుతున్నాయి—
గోడువిడిపించమని
వేడుకున్నాగాని ॥ ఏడదా ॥

కనులకర్పూరాలు
కరగిపోతున్నాయి—
గాఢాంధకారాలు
క్రమ్ముకుంటున్నాయి—
బ్రతుకువెలిగించమని
ప్రార్థించినాగాని ॥ ఏడదా ॥

కైవల్యమార్గాలు
కాంక్షించనేలేదు—
కైమోడ్చిస్వర్గాలు
కరుణించమనలేదు
కలతతొలగించమని
కలవరించినగాని ॥ ఏడదా ॥

★

వేంకటేశ్వరా!

శ్రీ మధిర భానుమూర్తి

పాశవిక ప్రవృత్తులకు బానిసనై మనకుండ నాకు నీ
వే శరణంబు దేవ! మనవిన్ విని ప్రోవుము నన్ను, నా మనః
క్లేశములన్ని పాపు, మవలీలగ నేను భవత్పదాంబుజ
మ్మేశతథా భజించునటు లేర్పడఁ జేయుము వేంకటేశ్వరా!

స్థిరము చరమ్మటంచు విభజించుట మా యవివేక, మన్నియ
స్థిరములె, లక్ష్మిచంచలను, క్షేత్రపు హక్కుల శాశ్వతమ్ము, లీ
ధరణిని నిల్వవేమియును, తథ్యము దేవర! నీ వొకండవే
స్థిరము; నినున్ స్మరించు నటు చేయుము మర్త్త్యుల వేంకటేశ్వరా!

నీమములేని జీవనము నెయ్యము కాదని విజ్ఞులందు రో
స్వామి! భవత్కృపారస మపారముగాఁ బచరింపు మెప్పుడున్
నీమముఁ దప్పకుండఁగను నీతిగ జీవిక వెళ్ళబుచ్చు న
ట్లోముము నన్ను నీ కృపకు యోగ్యుని జేయుము వేంకటేశ్వరా!

దరిసెన మన్నదొక్కపరి ధన్యతఁ గల్గిన నెంతో పుణ్యమం
దురుగద దేవ, యింక భవదుజ్జ్వల రూపముగాంచుచున్
తిరుపతిలోన నుండి యట దేవళమందున నిన్నుఁ గొల్చుచో
స్థిరముగ మోక్షమే కలిగి తీరును నిక్కము వేంకటేశ్వరా!

నీకును నాకు మధ్యఁ జొరనీయకు మన్యుల, వారలెన్నడున్
నీకును నాకు వైరము లనేకములన్ ఘటియింపఁజూతు ర
య్యా! కరుణా సముద్రుఁడ వనాదరణమ్మునఁ జూడఁబోకు మీ
నీ కృపలేక నేను మననేరను బ్రోవుము వేంకటేశ్వరా!

అర్చాస్వరూపి శ్రీ వేంకటేశ్వరుఁడు

(గతసంచిక తరువాయి)

— శ్రీ రొంపిచర్ల శ్రీనివాసాచార్యులు

అనగా

'ఋగ్వేదాది రూపా ద్వేదాదేవ ప్రమాణాత్సర్వజ్ఞం జగదుత్పత్తి స్థితిలయ కారణం బ్రహ్మ అవగమ్యతే నాన్యే నే సిద్ధిం భవతి'

ఋగ్వేదాది రూపములైన వేదములే సర్వజ్ఞుని జగదుత్పత్తి స్థితిలయకారణుడగు బ్రహ్మమును తెలియుటకు ప్రమాణములు అగుచున్నవి. ఇతరములు కానేరవు.

శ్రీభాష్యమందు

'విచిత్రజ్ఞాన శక్తీనాం కర్తృతా యథా గోపురాదౌ ప్రపంచేస్యాత్ బ్రహ్మశాస్త్రైక మానకమ్' ఇతి.

అయమర్థః

'కార్యభూతస్య జగతః దర్శనాత్ తత్కర్తాకశ్చిత్ ఈశ్వరస్యాత్ ఇతి అనుమానేన నశక్యతే ఈశ్వరసత్తా నిశ్చేతుం'

కార్యభూతమైన యీ జగత్తును దర్శించుటచేత దాని కర్త యొకానొక ఈశ్వరుఁడు అను యనుమానము చేత ఈశ్వరసత్తును నిశ్చయింప వలనుపడదు. దీనికింకను విపులముగాఁ జెప్పవలెనన్నచో. గోపురాది సమూహమును గాంచినపుఁ డిదియొక విచిత్రమైన జ్ఞానవంతమైన శక్తివంతమైన జీవునియొక్క కర్తృత్వమని యనుమానించినట్లుగా ఈశ్వర సత్తునుఅనుమానముచే నిర్ధారింప శక్యముగాదు. గనుక దీనికిశాస్త్రమే ప్రమాణము గావలసియున్నది. అనగా వేదమూలకముగనే బ్రహ్మసత్తును నిరూపింపవలయును.

పై వివరణము చేత శ్రీ వేంకటేశ్వరుఁడు వేద ప్రామాణ్యమగు 'శాస్త్ర యోనిత్వాత్' అను సూత్రముచే కారణముచేత నే నిర్ధారింపబడిన వాడగుచున్నాడు.

ఇచట మరియొక విషయమున్నది. 'వికటాయ' అను పదమునకు శ్రీ వేంకటేశ్వరుఁడని భాష్యకారులు నిర్వచించియున్నారు. అట్లు నిర్ధారించుటకుగల హేతువులను గూడ భాష్యమునందే తెల్పియున్నారు. అది యెట్లంటేని వికటాయ–వేంకటాయ— ఈ శబ్దము వేద మూలకముగా నిర్ధారింపబడుచున్నది.

(ఋగ్వేదములో: (8–8–13)

'అరాయికాణే వికటేగిరిం గచ్ఛ, సదాన్వేశిరిం బిఠస్య సత్వభిస్తేభిష్ట్వా చాతయామసి'—

వేదపురుషః పురుషార్థ కాముక ముద్దిశ్య అత్రహిత ముపదిశన్తి.

పురుషార్థ కాముకుఁడైన జీవునుద్దేశించి వేదపురుషుఁడీ హితము నుపదేశించుచున్నాడు.

హే అరాయి, ఐశ్వర్యహీనే, కాణే ఏకాక్షి, వికటే గిరింగచ్ఛ– వేంకటగిరిం ప్రతిగచ్ఛ, సదాన్వే–అన్వేషణం కురు, యద్వా సర్వదా అన్వేషయ. శిరిం బిఠస్య, శ్రీపీఠస్య వికటస్య సత్వభిః సాత్వికగుణైః. తేభిః తైః త్వా త్వాం చాతయామసి, చాతయామః వినాశయామః

(పా. భాష్యం 135.)

ఓ ఐశ్వర్య హీనుఁడైన జీవుడా! (ఇచట జీవునకు ఐహికైశ్వర్యముగాని యాముష్మికైశ్వర్యముగాని లేనివాడా అని యర్థము చెప్పుకోవలెను.) ఐహికైశ్వర్యరహితే ఆముష్మికైశ్వర్య రహితేవా, అనగా నే యైశ్వర్యమును లేని జీవుఁడా! జీవునుద్దేశించి పలుకబడుటచేనది యభ్యాహారముగా నయినది. ఓ, ఏకాక్షీ! ఇచట కాణేశబ్దము ఔచితీశోభితము. కారణమిది. అన్ధుఁడని వాడినచో అన్ధు డేవిధమునను గమనసామర్థ్యము లేనివాడగుటచే, ఏకాక్షి ఏదియో యొక విధమున కొంతకొంతయైనను గమనము చేయగల వాడగుటచే నిది అభిప్రాయవంతము. 'అన్ధస్య గమనే సామర్థ్యాభావాత్. కాణస్య యథాకథంచిద్గమన యోగ్యతా సంభవతీతి కాణే యిత్యుక్తమ్'

మరియును కాణేయనుటలో మరియొక విశేషము స్ఫురించుచున్నది. బాహ్యదృష్టి అంతర్దృష్టియను ద్విధాభూతమగు దృష్టులలో నేదృష్టియు లేనివాడా యనియు నన్వయింపవచ్చును. 'బాహ్యదృష్టిహీనేవా అంతర్దృష్టిహీనేవా' కనుక పైయవగుణములు గలిగిన జీవుడా! నీవు వేంకటగిరిని గూర్చి పొమ్ము — అట-శిరిం బిబస్య, శ్రీనివాసస్య, సిరి నిలయుఁడైన, సిరిని వక్షమందు నెలకొల్పుకొనియున్న శ్రీనివాసునిగూర్చి సదా అన్వేషింపుము. అచట జగత్ప్రభువగు శ్రీనివాసుని సాత్విక గుణములు నీకు (జీవునకు) గలట్టి యపకరములన్ని దొలగించి నిన్నుకాపాడును.

వేదమంత్రములలోను 'వేంకట' యను పదమునకు బదులుగా 'వికట' యని వాడబడుటను ఈ విధముగా భాష్యకారులు సమర్థించుచున్నారు.

వేదములందే దేవతలు పరోక్షప్రియులుగా వాకొనబడిరి. అదియెట్లంటేని,

'చతుర్హోతోహ వైనామైషః తం వా ఏతం చతుర్హోతగ్ంసన్తం చతుర్హోతోత్యా చక్షతే పరోక్షేణ-పరోక్ష ప్రియా ఇవహి దేవాః

ఇన్ధోహవైనామైషః తం వా ఏతమిన్ధ్రగ్ంసన్తమ్-ఇన్ద్రయిత్యా చక్షతే పరోక్షేణ

పరోక్ష ప్రియా ఇవహి దేవాః— ఇతిశ్రుతేః.

చతుర్హోతయని పలుకుటకుమారుగా చతుర్హోతయనియు ఇంధ యని పలుకుటకు మారుగా నింద్రయనియు పలుకబడుటచే దేవతలు పరోక్షప్రియులుగా పేర్కొనబడుటచే వేంకట శబ్దమునకు మారుగా వికట శబ్దము చెప్పబడి దానికి వేంకటార్థత్వ ముపపాదింపబడినది.

'దేవానాం పరోక్ష ప్రియత్వాత్ యథాచతుర్హోత ఇతి వక్తవ్యే చతుర్హోతేతి, యథేంధ ఇతి వక్తవ్యే ఇన్ద్రయితి తథా వేంకట ఇతివక్తవ్యే వికట ఇత్యుక్తమ్'

జగత్ప్రభువగు శ్రీనివాసుని సాత్విక గుణములచేత జీవుని సర్వానర్థములు పోగొట్టబడుటెట్లో తెలియజేయబడుచున్నది.

శ్రీనివాసస్య సత్వభిః పురుషైః సర్వోపచార క్రియా నిరతైః. పురుషైః సదా సన్నిధానవర్తిభిః పరమైకాన్తిభిః అన్తరంగ పురుషైరితియావత్ తథా త్వేన లోకశాస్త్రయోః ప్రసిద్ధైః తదీయై త్వాం చాతయామసి అనిష్ట నివారణం యాచాన్తం కారయామః భగవతః శ్రీనివాసస్య సన్నిధౌ తదీయైః అనిష్ట నివారణ ప్రార్థనం కారయతు మిచ్ఛామః

ఐహికాముష్మిక పురుషార్థ విరోధులను కల్గియున్నను సర్వానర్థపరిహారమువకుగాను, లక్ష్మీసంపత్తిగల వేంకటాచలమునకుఁ బొమ్ము. అచట సర్వేశ్వరుఁడగు శ్రీనివాసుని సన్నిధియందు సర్వోపచార క్రియా నిరతులును సదా సన్నిధానవర్తులున్ను, పరమైకాన్తులును, అంతరంగ పురుషులును, తదీయారాధక మహాభాగులగు శ్రీ వైఖానసులును నగువారిని త్వదీయానిష్ట నివారణము కొఱకు విన్నవించవలసినదిగాఁ బ్రార్థింపుము, వారున్నూ శ్రీనివాసుని యేకాన్త సేవాకాలమందు ఆపన్నుల యాపన్నివారణము కొఱకు త్వదీయ ప్రార్థనమును విన్పింపగాఁ జేతురు. శ్రియఃపతియును పరమ దయాళుఁడగుటచేత తత్ప్రార్థనము చెవిని బడినంతనే ఆపన్నివారణము గావించును.

ఇట్టిసంప్రదాయము నేటికిని శ్రీవారి ఏకాన్త సేవాకాలమందు గానవచ్చుట యెల్లఱెఱింగినదే.

అట్టి విశేష గుణములు గల్గి, జగద్రక్షకత్వమును వహించు, జగత్పితృవగు శ్రీ వేంకటేశ్వరునకు నమస్కారము. ఇంక పాద్మపురాణములో నీ వేంకటాద్రికిఁ గలట్టి యనేక పేళ్లను తెల్పుచున్న విధము నరయుదము.

జ్ఞానప్రదత్వముచేత దీనికి జ్ఞానాద్రియని పేరు.

సర్వతీర్థ మయమగుటచే దీనిని యుత్తములు తీర్థాద్రియనియుఁ బిలుతురు. బాహుళ్యములైన పుష్కరములీ గిరియందుండుటచే మునులు, తత్వదర్శులగు వారు పుష్కరాద్రియని పిలిచిరి.

ధర్మమే తనయభివృద్ధికై నిచట తనకు తానుగా తపమొనర్చుటచే వేదపారగు లీగిరిని వృషాద్రియని పిలిచిరి.

శాతకుంభ స్వరూపముచే దీనిని కనకాద్రి యనియు, వైకుంఠా గతుఁడైన శ్రీమన్నారాయణుఁ డిచట తప మొనర్చుటచే దీనిని వైకుంఠాద్రి యనియు, ప్రహ్లాదు ననుగ్రహించి హిరణ్యాక్షుని వధించుటచే దీనిని సింహాచలమనియు పిలువబడుచున్నది.

దేవసహాయ కారకుఁడైన హనుమంతుని జననమునకు మూలకారణమైన యాతని జననియగు నంజనాదేవి యీ గిరిపై తపమొనర్చుటచే దీనిని యంజనాద్రి యనియు, నీలుఁడను వానరేంద్రుఁ డీగిరిపై నిత్యావసితుఁడగుటచే దీనికి నీలాద్రియనియు మహర్షులు పేరునిచ్చిరి.

వేంకారోఽమృత బీజస్తు కటమైశ్వర్యముచ్యతే।
అమృతైశ్వర్య సంఘత్వా ద్వేంకటాద్రిరితిస్మృతః ॥

వేంకారమమృత బీజముగను కటశబ్దమైశ్వర్యముగను చెప్పి యీరెంటి అనగా అమృతైశ్వర్య సంఘటనము చేనిది. వేంకటాద్రియని స్మృతులు పలుకుచున్నవి.

ఇంకను శ్రీనివాసగిరియనియు, ఆనందాద్రియనియు శ్రీప్రదత్వముచేత శ్రీవాసముచేత యీగిరి శ్రీశైలమనియు పిలువబడినదయినది.

కల్పభేదముచేత నీవివిధ నామములు వివిధ కల్పములలో, యుగములలో పేరుగాంచినట్టివి. ఇంకను

సర్వపాపాని వేంప్రాహుః కటస్తద్దాహ ఉచ్యతే।
సర్వపాపదహో యస్మాద్వేంకటాచల ఇత్యభూత్ ॥

వేం శబ్దముచే సర్వపాపములున్ను కట శబ్దముచే దాహార్థమును చెప్పబడుటచే సర్వపాపములు దహింపబడుటచే వేంకటాచలమని యీగిరికి ప్రసిద్ధమైనట్టిది.

కలిదోషపరీతులును, పాపచక్షులునగు నరులకు వేంకటేశ్వరునికంటె యితరమైన శరణ్యము భువిలో లేదు.

అట్టి పితృతుల్యుండైన, జగద్రక్షకుఁడైన వేంకటేశ్వరుఁడు మనలఁ బ్రోచుగాక! ★

ఇదియేమి చిత్రమమ్మ!

— శ్రీ చలమచర్ల వేంకటశేషాచార్యులు

సిరుల నిచ్చుతల్లి ధరఁకల్పవల్లిక
యఖిల సద్గుణాల కాటపట్టు
పద్మనాభుపత్ని పద్మావతీదేవి
వరలు పురము భక్తవరులు గనుడి.

అమృతమూర్తియైన యలమేలు మంగమ్మ
కృపకనర్హులెవరు విపుల వసుధ
నట్టి మాతృమూర్తి కంజలిసేయుడీ
తరతరాల కలిమికోలత తీఱ.

మంగళంబు లిచ్చు మాలక్ష్మి మగువల
పసుపుకుంకుమలకు భద్రమొసగు
వస్తువాహనాలు మస్తుగా నొసగును
రూపమిచ్చు, బిడ్డ పాపలిచ్చు.

లక్ష్మి చలువలేక లక్షేశుడైనను
బట్టకట్టి బ్రదుకు నెట్టలేడు
దయ యొకింత చాలు ధనదుడై చెల్లును
మనుజు డతుల విభవ మాన్యుడగుచు

దొడ్డ దొరకు చెప్పు బిడ్డల కష్టాలు
తప్పులున్న నచ్చ జెప్పబూను
తప్పు చేయనట్టి యప్పురుషుని జూపు
మనుచు పతి సమక్షమున వచించు.

నీదు తనయులు కోర్కెల నీరజాక్షి!
యడిగినదె చాలంచును వడిగనిచ్చి
కొంచెమే కూర్చి నానంచు నెంచి జాల
సిగ్గుజెందెద విదియేమి చిత్రమమ్మ!

★

శ్రీ రామాయణ రహస్యరత్నావళి

(గతసంచిక తరువాయి)

— శ్రీ వంగీపురం రంగస్వామయ్యంగారు.

పిదప యుద్ధరంగమున నుభయసేనలమధ్య తనరథమును నిలుపునట్లు ప్రార్థింపఁ గృష్ణుఁడట్లే చేసెను. శత్రుపక్షములోని గురువులను బంధుమిత్రాదులనుజూచి వారినెల్లరఁ జంపి రాజ్యభోగముల ననుభవింప నిష్టపడక యుద్ధముచేయనని ధనువును బడవైచి యూరకగూర్చుండిన అర్జునునకు దేహాత్మభ్రమకలిగినదని తెలిసికొని కృష్ణుడు దేహమనిత్యమగుటచే నెంతరక్షించినను నాశమొందకతప్పదనియు నాశరహితమగుటచే నాయుధములచేఁగాని యగ్నిచేఁగాని మఱే విధమునను నాత్మ చంపఁబడదని యుపదేశించి తానై సంభవించిన ధర్మయుద్ధము పుణ్యముచేసిన క్షత్రియునకే లభించునని చెప్పి యుద్ధము చేయనంతట ధర్మముతప్పుటయేగాక శాశ్వతాపకీర్తి కలుగునని యంతకంటె నీచమెద్దియులేదని బహువిధముల జ్ఞానోపదేశముచేసి తనమాటయందుఁ బరిపూర్ణ విశ్వాసమేర్పడనందున విశ్వరూపముచూపి నమ్మకముపుట్టించి క్షత్రియ ధర్మమగు ధర్మయుద్ధము చేయించుటకై భగవద్గీత నుపదేశించెను

యుద్ధము చేయననుచు అర్జునుఁడు

కార్పణ్యదోషోపహతస్వభావః
పృచ్ఛామి త్వాం ధర్మసమ్మూఢ చేతాః।
యచ్ఛ్రేయస్స్యాన్నిశ్చితం బ్రూహి తన్మే
శిష్యస్తేఽహం శాధి మాం త్వాం ప్రపన్నమ్॥

'కార్పణ్యదోషముచే నా స్వభావము చెడినది. అందువలన ధరాధర్మ నిర్ణయము చేయలేక బుద్ధియందు మోహముదయించి నాకేది మేలుచేయునో తెలిసికొనలేకున్నాను నేను నీ శిష్యుఁడను. అంతమాత్రముగాదు. నిన్నుగురువుగ వరించి నీపాదముల నాశ్రయించి ప్రపత్తి చేయుచున్నాను.

ఇట్టి ప్రపన్నునియెడ మిక్కిలి కృపఁజూపి నిశ్చితమగు ధర్మమెద్దియో బోధించవలెనని శరణాగతి చేసెను. (ఇందువలననే యీ శ్లోకము ప్రతి యాచార్యుఁడు శిష్యునియంగీకరించుటకు ముందు వానినోటఁబలికించుట పరిపాటియైనది) ఆచార్యవరణమిదియే. శాస్త్రజ్ఞానము వేదాంత విచారము లేనందున నాకాత్మజ్ఞానము గలుగకున్నది. 'నాకాధ్యాత్మ శాస్త్రముపదేశింపుమ'ని యర్జునుఁడడిగినట్లర్థమగుచున్నది. [లోకమున కాధ్యాత్మ శాస్త్రముపదేశింపఁదలఁచి యిట్టిబంధువును, స్నేహితుఁడును, ప్రీతిపాత్రుఁడునగు శిష్యుడులభించెనేయని సంతోషముతో శ్రీకృష్ణుఁడు సకలోపనిషత్సారమగు బ్రహ్మవిద్యను సంవాదరూపము నర్జునున కుపదేశించు చున్నాఁడు.]

స్వధర్మమగు కర్మను చేయననెడు అర్జునునితో శ్రీకృష్ణుఁడు

నియతం కురు కర్మ త్వం కర్మజ్యాయోహ్యకర్మణః।
శరీరయాత్రాపిచతే నప్రసిద్ధ్యేదకర్మణః॥

జ్ఞానమార్గముకంటెను కర్మమార్గమే శ్రేష్ఠమైనది. కర్మ బహువిధములు. క్షత్రియుఁడగు నీకు ధర్మయుద్ధమే స్వధర్మము, నీవెట్టి కర్మను చేయనందువా? అది కాని పని. అట్లున్న నీకు జీవనమైనను జరుగదు. క్రొత్తకర్మ చేయమని నేను చెప్పను. నీకభ్యాసమైన నీకు విధింపఁబడిన

నీవు కోరకున్నను సంభవించినట్టిది, వద్దనినను విడువ వీలుగానట్టి క్షత్రియ కృత్యమునగు ధర్మయుద్ధము చేయుము. ఇదివఱకు నీవుజయమును లాభమును గోరి చేసినదాని నిప్పుడెట్టి ఫలమునుగోరక యిది కర్తవ్యమని నిస్సంగుఁడవై చేయుము. నీకు మేలగును. 'నేను నీమాట వినవలెనా'యందువా ? నేనెవరో తెలిసికొని మరల నీకర్మ చేయుము.

భోక్తారంయజ్ఞతపసాం సర్వలోకమహేశ్వరమ్ :
సుహృదం సర్వభూతానాం జ్ఞాత్వామాం శాంతిమృచ్ఛతి ॥

యజ్ఞము, తపస్సు, వీనిచే నారాధింపఁబడు వాఁడనని, లోకముల కన్నిఁటికి మహేశ్వరుడనని నన్ను దెలిసికొని శాశ్వతసుఖము పొందుట కొఱకు నీకర్మను నిర్వర్తింపుము.

అహంక్రతురహంయజ్ఞః స్వధాహమహ మౌషధమ్ ।
మంత్రోఽహమహ మేవాజ్యమహగ్నిరహం హుతమ్ ॥
పితాఽహమస్య జగతః మాతాధాతాపితామహః ।
వేద్యం పవిత్ర మోంకార ఋక్సామయజురేవచ ॥
గతిర్భర్తా ప్రభుస్సాక్షీనివాస్సశరణం సుహృత్ ।
ప్రభవః ప్రళయస్థానం నిధానం బీజమవ్యయమ్॥

నేను జ్యోతిష్టోమాది క్రతువును. మహాయజ్ఞము నేనే. పితృదేవతా గణమునకుఁ బుష్టినిచ్చు స్వథను నేనే. ఔషధమును, హవిస్సును నేనే. మంత్రము నేనే, హోమముచేయఁబడు ఆజ్యమునేనే. నేనే అగ్నిని. నేనే హోమము.

ఈ స్థావర జంగమాత్మకమగు జగత్తునకు నేనే తండ్రిగను, దల్లిగను, ధరించువాఁడుగను, పితామహుడుగను వర్తించు వాఁడను. తెలియందగినదియుఁ బవిత్రమైనదియునగు ఓంకారమును, ఋగ్యజుస్సామవేదములును నేనే.

పొందఁతగిన స్థానమును, భరించువాఁడును, సాక్షాత్తుగ జూచుచుండువాఁడును వాసస్థానముగ నుండువాడును, రక్షకుఁడును, మిత్రుఁడును, ఉత్పత్తి స్థితి లయకారకుఁడును, హితైషియును, నిధానమును, నాశములేని విత్తనమును నేనే.

యద్యద్విభూతిమత్సత్త్వం శ్రీమదూర్జితమేవవా
తత్తదేవావగచ్ఛత్వం మమ తేజోఽంశసంభవమ్.

ఇంతయేల. అనేకులకధిపతియై యుండుట, సత్యము, ఐశ్వర్యము, లేక, రూపము, బలము, మొదలగువానితోఁ గూడియుండు నవియెల్లను నేనే. నా తేజస్సువలననే యన్నియు జరుగునని తెలియుము. అన్నియు నా యంశమని భావింపుము.

యోమామేవతున సమ్మూఢోజానాతి పురుషోత్తమమ్
స సర్వవిద్భజతిమాం సర్వభావేన భారత.

ఇట్లు ఎవఁడు తెలివిగలిగి నన్ను పురుషోత్తముడని తెలిసికొనుచున్నాఁడో వాఁడు అన్నిఁయుఁ దెలిసినవాఁడు. వాఁడే నన్నుఁ బొందుటకేది యుపాయమో దానిని తెలిసినవాఁడు. వాఁడే నన్ను నా ప్రీతికొఱకు సర్వవిధముల భజించువాఁడు. ఈ సూక్ష్మము దెలియక కొందఱు

ఆఢ్యోఽభిజనవానస్మికోఽన్యోస్తిసదృశోమయా ।
యక్ష్యేదాస్యామి మోదిష్య ఇత్యజ్ఞాన విమోహితాః ॥
అనేకచిత్తవిభ్రాంతా మోహజాల సమావృతాః ।
ప్రసక్తాః కామభోగేషు పతంతినరకేఽశుచౌ ॥

నేను ధనికుఁడను, కులీనుడను, అగుచున్నాను. నాకు సమానుఁడింకొకఁ డెవడున్నాఁడు ? నేను యాగము చేసెదను. దానమిచ్చెదను, సంతోషించెదను. అని అజ్ఞానముచే మోహము చెంది నానావిధచిత్త భ్రమములు గలిగి, మోహమనెడి వలలోఁజిక్కి కామోపభోగాసక్తులై అశుద్ధమయిన నరకమునఁ బడుచున్నారు. అట్లుగాక గర్వముడిగి

మత్కర్మకృన్మత్పరమోద్భక్తస్సంగవర్జితః ।
నిర్వైరస్సర్వభూతేషు యస్సమామేతి పాండవ ॥

అర్జునా! ఎవఁడు నాప్రీతికొఱకు కర్మచేయుచు నన్నే పరదైవముగఁ దలఁచి, నాభక్తుఁడై, ఆశ లేని వాఁడయి, సకల ప్రాణులందును వైరములేని వాఁడై యుండునో వాఁడునన్నుఁబొందును.

త్రివిధం నరకస్యైతద్ద్వారం నాశనమాత్మనః।
కామః క్రోధస్తథాలోభస్తస్మాదేతత్త్రయంత్యజ॥

కామము, క్రోధము, అటులే లోభము అను మూఁడును ఆత్మనాశకరమగు నరకమునకు ద్వారములు. కనుక నీవీ మూఁడింటిని విడువుము.

అనన్యాశ్చింతయంతోమాం యేజనాః పర్యుపాసతే।
తేషాం నిత్యాభియుక్తానాం యోగక్షేమం వహామ్యహమ్॥

ఇతరచింతలేక నన్ను తలంచుచు ఏజనులు నన్నుపాసించు చున్నారో నాతో నిత్యసంబంధము కోరునట్టి వారి యోగక్షేమములను నేను వహించు చున్నాను. (అనఁగా నాయందే భక్తిగల వారికి లేనివస్తువులనిచ్చియు, వారికున్న వస్తువులను సంరక్షించియు వారికిఁ దోడ్పడెదను. నాప్రాప్తి యనెడి యోగమును, పునర్జన్మ నివృత్తియనెడి క్షేమమును నేనే యిచ్చుచున్నాను.)

ఏకార్యమును చేయుటకును ముఖ్యముగ

అధిష్ఠానం తథాకర్తాకరణంచ పృథగ్విధమ్।
వివిధాశ్చపృథక్చేష్టాదైవంచైవా త్రపంచమమ్॥
శరీరవాఙ్మనోభిర్యత్కర్మ ప్రారభతేనరః।
న్యాయ్యంవావిపరీతంవా పంచైతేతస్యహేతవః॥

మహాభూతముల సంఘాతరూపమగు [1] శరీరము, [2] కర్తా (జీవాత్మ) (జ్ఞాతృత్వకర్తృత్వము గల వాఁడు), వేరువేరు కరణములు, చేష్టలు (ప్రాణాపానాది భేదవాయువుల వివిధవృత్తులు) దైవము (ప్రతి చేతనునిలోనున్న అంతర్యామి రూపుఁడగు పరమాత్మ-సకలకార్యములకు ప్రధాన కారకుఁడు) కావలయును.

పురుషుఁడు మనోవాక్కాయములతో న్యాయమగునది కాని, అన్యాయమగునదికాని ఏకర్మను (కార్యమును) ప్రారంభించునో దానికి ఈ ఐదును కారణములగును. వీనిలో మొదటినాలుగు మాత్రముండి ఐదవదియగు దైవము అనుకూలింపకున్నా కార్యము సఫలముగాదు. రావణాదులకు మొదటి నాలుగునుండియు దైవానుకూల్యము లేనందున వారు ప్రారంభించిన కార్యములు విఫలములయినవి యని ముఖ్యముగ నెఱుఁగవలయును. ఇట్లే దుర్యోధనాదుల కృత్యములన్నియు విఫలమయ్యెను. కృష్ణానుగ్రహము తప్పినందున వారికి వినాశ మేర్పడినది.

ఈశ్వరస్సర్వభూతానాం హృద్దేశేఽర్జున తిష్ఠతి।
భ్రామయన్ సర్వభూతాని యంత్రారూఢాని మాయయా॥

సకలమునకు ప్రభువగు వాసుదేవుఁడు సకల భూతముల హృదయమున (ప్రవృత్తి నివృత్తి కర్మల నాచరింప బుద్ధిపుట్టించు స్థానమున) నున్నాఁడు. అతఁడు యంత్రముల నారోహించిన మానవులను స్వకీయమగు మాయచే సత్త్వాది గుణములయందుంచి వారిని త్రిప్పుచు వారిచే సకలమును జేయించు చున్నాఁడు. అట్టిమాయ నుండి తప్పించుకొనుటెట్లనిన వినుము.

తమేవశరణంగచ్ఛ సర్వభావేన భారత।
తత్ప్రసాదాత్పరాం శాంతింస్థానం ప్రాప్స్యసిశాశ్వతమ్॥

'అర్జునా! సర్వవిధములచే ఈశ్వరునే శరణము వేడుము. (అతనియందు ప్రపత్తి చేయుటొక్కటే సులభమార్గమని నొక్కి సారాంశముగ బోధించు చున్నాఁడు. కృష్ణుఁడు.) అట్లు చేసినవచ్చు లాభ మేమందువా? వినుము.

3. పురుషార్థము :- సర్వశరణ్యుఁడగు నా ఈశ్వరుని యనుగ్రహము పొంది గొప్పశాంతిని, శాశ్వతమగు స్థానమును బొందుదువు. ఆ స్థాన మెట్టిదందువా ? 'తద్విష్ణోః పరమం పదం సదాపశ్యంతి సూరయః' ఆ విష్ణుదేవుని యుత్తమ స్థానమగు శ్రీవైకుంఠమున నిత్యకైంకర్యము చేయుచుండు నిత్యసూరులను జూతువు. నీవు నట్టి కైంకర్యము చేయుదువు. అట్టి ఈశ్వరుఁడను నేనే. కనుక

మన్మనాభవ మద్భక్తో మద్యాజీ మాం నమస్కురు।
మామేవైష్యసి సత్యంతే ప్రతిజానే ప్రియోఽసిమే ॥

నాయందే మనసుగలిగి నా భక్తుఁడవై నన్నే పూజింపుము. నాయందత్యంత వినయము పాటించుచు నాకు పలుమారు నమస్కారము చేయుము. నీవు నన్నే చేరుదువు. నీవు నాకుఁ బ్రియుఁడవు. కనుక నేను నీకును మాటసత్యమని ప్రతిజ్ఞచేసి చెప్పుచున్నాను

సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్యమామేకం శరణంవ్రజ।
అహం త్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మాశుచః॥

కర్మ యోగ జ్ఞానయోగ భక్తియోగ సాధనముల నెల్ల ఫలకర్మకర్తృత్వాది పరిత్యాగముతో విడిచిపెట్టి సర్వకర్మ సమారాధ్యుఁడని ప్రాప్యుఁడని ప్రాపకుఁడని ధృఢముగనమ్మి నన్ను శరణుఁ జొచ్చుము. నీవు నన్ను బొందుటకు విరోధముగ నుండు అనాదికాలముగఁ జేరియుండు మేరలేని యకృత్యకరణ (చేయరానివి చేయుట) కృత్యాకరణ (చేయవలసినవానిని చేయకుండుట) రూపమగు సకల పాపములనుండి నిన్ను విడిపింతును ఇఁక నీవు శోకింపకుము. అని కృష్ణుని కట్టకడపటి యుపదేశము కనుక దీనిని చరమ శ్లోకమందురు. ఇందలి పూర్వార్థమున నుపాయమును నుత్తరార్థమునఫలమును వివరింపఁబడినది. శ్రీమద్రామాయణమున 'సకృదేవప్రపన్నాయ తవాస్మీతి చ యాచతే। అభయం సర్వభూతేభ్యో దదామ్యే తద్వ్రతం మమ, ఒక్కపర్యాయము శరణాగతి చేసి 'నేను నీదాసుఁడ'ను అనువానిని సర్వభూతములబారినుండి కాపాడెదనని యభయ ప్రదానము చేసెదను. ఇదియె నా వ్రతము. ఈ వాక్యమును

ఆనయైనం హరిశ్రేష్ఠదత్తమస్యాభయం మయా।
విభీషణోవా సుగ్రీవయదివారావణస్స్వయమ్ ॥

'సుగ్రీవా ! శరణాగతి చేసినవాఁడు విభీషణుఁడుగ నుండినను, రావణుఁడుగనే యుండినను, అట్టివాని కభయమిచ్చినాను. ఓ వానరోత్తమా ! అతనినిఁ బిలుచుకొనిరమ్ము' అనెను. ఇందువలన శరణాగతుఁడు తన్నుఁ జంపువాఁడయినను రాముడు వానిని రక్షింతునని దృఢముగఁ బల్కి దాని ననుష్ఠించి చూపెను. ఇందుచే శ్రీమద్రామాయణము వలనను, భగవద్గీతవలనను శరణాగతియే మోక్షము పొందుటకు సులభోపాయమని సుస్పష్టమగుచున్నది. కనుక శ్రీరామానుష్ఠానమే శ్రీకృష్ణోపదేశమని చెప్పవలసియున్నది.

(సశేషం)

మేలుకొలుపు

* * *

— శ్రీ నర్వా నారాయణరావు

మేలుకో! హరి! మేలుకో!
మేలుకొని మమ్మేలుకో!
వేంకటేశా మేలుకో-శ్రీ
ప్రేమమూర్తీ యేలుకో- ॥ మేలుకో ॥

సుప్రభాతము సుప్రసన్నము
సుందరంబగు ప్రకృతినిలయము
వచ్చెనదిగో! భక్తబృందము
వందనాలను స్వీకరింపుము!
విశ్వరూపా మేలుకో! ఓ
వేదవేద్యా ఏలుకో! ॥ మేలుకో ॥

మమతగొలిపెడు మంజువదనము
మధురతరమగుమందహాసము
ఆత్మలో నానందకందము
మనసులో మకరందపానము
పక్షివాహన మేలుకో! ఓ
భక్తవత్సల యేలుకో! ॥ మేలుకో ॥

అరుణరేఖలు జాలువారెను
అందమంతా ప్రకృతినిండెను
ఆదిలక్ష్మియు చెంతజేరెను
అంబమోమున అందమొలికెను
చిద్విలాసామేలుకో! ఓ
శేషశయన ఏలుకో ॥ మేలుకో ॥

ధర్మరక్షణజేయనెంచియు
ధరనుజేరితివా రమేశ!
నీదు దర్శనమాత్రముననే
నిర్మలత్వము కలుగునిజముగ!
భక్తిబీజమునాటవో! భవ
బంధములసడలింపవో!
వాసుదేవమేలుకో!
ధానురాంగ ఏలుకో! ॥ మేలుకో ॥

భక్తిలోనేశక్తిగలదని
శక్తిలోనే ముక్తిగలదని
విమలప్రేమను జూపుమనుచు
విశ్వసించుచునిన్నుజేరితి!
చింతలన్నియుబాపవో! మా
చిత్తముననివసింపవో!
నళిననేత్రమేలుకో!
నరులనందర నేలుకో! ॥ మేలుకో ॥

మనసులందలి మలినజాలము
మాపిప్రేమమధువునింపుము!
నీదుమంగళవిగ్రహంబును
నిశ్చలముగభజించనిమ్మా!
మోక్షదాతామేలుకో! మా
మొరాలించి ఆదుకో! ॥ మేలుకో ॥

ముద్దులొలికెడుమోముగలిగియు
మూడునామములనుధరించగ
ముద్దుసతియే మురిసిపోవగ
ముగ్ధులౌదురుభక్తులెల్లరు!
విశ్వమోహనమూర్తివో!
విమలప్రేమస్ఫూర్తివో!
చక్రధారీమేలుకో!
శాంతమూర్తీ ఏలుకో! ॥ మేలుకో ॥

(మిగతా 56 వపేజీ చూడుడు)

కాశ్యప జ్ఞానకాండః

(గతసంచిక తరువాయి)

— శ్రీమాన్ ఆర్. పార్థసారధి అయ్యంగార్

అథ త్రిపంచాశోఽధ్యాయః

స్థానకాసన శయన విధిః :

స్థానకమ్ — అథస్థానకాసన శయనభేదం వక్ష్యామి. విమానే గర్భగృహే ద్వైవికభాగం త్రిధా కృత్వా తదపరే తద్ద్విభాగే వా ఏకభాగే వా స్థానకం స్థాప్యమ్. ఏతద్యోగం భోగం విరహం వీర మితి చతుర్విధం భవతి. శ్రీభూమిభ్యాం రహితం దక్షిణే మునినా మార్కండేయేన, అర్చకేన వామే చ. భృగుణా సహితం దక్షిణే, భూమ్యా వామే మార్కండేయేన అర్చకేన సహితం వా యోగస్థానకం, తథా దేవీభ్యాం రహితం అర్చకేన మార్కండేయేన భృగుణాచ సహితం, దక్షిణేదండకేన వామే చ గరుడేనయుతం యోగస్థానకమితికేచిత్.

తా॥ మూలమూర్తులలోని స్థానకాసన శయనములను మూడు ప్రకారములను చెప్పుచున్నాను. అందు స్థానకమనిన, విమానమందలి గర్భగృహములో (పంచవింశతి భాగములలో నొకటియగు) ద్వైవికభాగమును మూడుగా విభజించి ఆఖరుభాగమందుగాని రెండవభాగమందుగాని స్థానకమూర్తిని అనగా నిలుచుండిన మూర్తిని ప్రతిష్ఠించునది. ఈ స్థానికమూర్తియు యోగము భోగము విరహము వీరమునని నాల్గువిధములగును. శ్రీ భూములను దేవేరు లిరువురు లేకుండా దక్షిణ వామపార్శ్వములలో మార్కండేయుడు భృగువునను నిరువురు అర్చకులతో కూడి యుండుటగాని అట్లే శ్రీ భూములులేక దక్షిణ వామము లందు భూమార్కండేయులను కూడియుండు దేవునికి యోగస్థానకమని వ్యవహారము కల్గును, అట్లే మరియొక పక్షరీతిని దేవేరులులేక దక్షిణమందు భృగుమార్కండేయులను, వామమందుదండకగరుడులచే కూడియుండు దేవునికి యోగస్థానికమని వ్యవహారము కల్గును. అట్లే మరియొక పక్షరీతిని దేవేరులు లేక దక్షిణమందు భృగుమార్కండేయులు వామమందు దండకగరుడలచే కూడియుండు మూర్తియు స్థానకమనబడును.

తథా దేవీభ్యామర్చకమునిభ్యాంచ సంయుతం భోగస్థానకమ్. ఏతైస్సర్వైశ్చ విరహితం వీరస్థానకమ్. దేవీభ్యాం రహితమర్చకమునిభ్యాం సహితం వా శంఖచక్రభ్యాం రహితం వీరస్థానకమితి.

తా॥ అటులనే దేవేరులతోడను అర్చకమునులచేతను కూడినమూర్తి భోగస్థానకమనబడును. వీర్లలో ఏవియులేని మూర్తియు శంఖచక్రములు కూడ లేని మూర్తియు వీర స్థానకమనబడును.

ఆసనమ్ తథాద్వైవిక భాగం త్రిధాకృత్వా ద్వైవిక భాగయు తమానుష్యే స్థాప్యమాసనమ్. తచ్చయోగం సుఖం భోగం వీరమితి చతుర్విధమ్. తథాదేవీభ్యాం రహిత మర్చకమునిభ్యాం మహీ మార్కండేయాభ్యాం మార్కండేయ పుణ్యాభ్యాంవా యుక్తం యోగాసనమ్. దేవ్యర్చకముని భిర్వినాకృతం తథా దేవీభ్యామర్చకమునిభ్యాం వా సంయుక్తం సుఖాసనమ్. తద్దేవీభ్యాం తన్ముని భ్యాంచ సహితమ పరభిత్త్యాశ్రయేచామరధారిణీ భ్యాం మాయాసంహ్లాదినీభ్యాం కిష్కింధ సుందరాభ్యాం వా యుక్తం మూర్ధ్ని సన్నిహిత హస్తేన నమస్కార కృచ్చన్ద్రాదిత్యాభ్యాం చ సహితం భోగాసనమ్. దేవ్యర్చకమునిభిః సహితమ్ రహితం వా దేవస్యపాదయోః ఊరుబద్ధవస్త్రేణ యుతం జానూపరివిన్యస్త ప్రసారిత హస్తద్వయ

సహితం వీరాసనమ్. దేవీభ్యాం రహితమర్చక మహీమార్కండేయ సహితం వీరాసనమిత్యేకే.

తా॥ వెనుక చెప్పినట్లు గర్భాగార దైవికభాగమునందలి దైవికమానుష భాగసంధిలో స్థానకాసనము నుంచునది. ఆసన ప్రకారము కూడ యోగ సుఖ భోగ వీరములని నాల్గువిధమగును. దేవేరులు లేక అర్చకమునులు మహీ మార్కండేయులుగాని మార్కండేయ పుణ్యులుగాని వీర లతో ఉండునది యోగాసనమూర్తియగును. అర్చక మునులు లేక గాని ఉండిగాని దేవేరులతో చేరిన మూర్తి సుఖాసనమనబడును. దేవేరులు అర్చక మునులతోడను పరభిత్తియందు చామరధారిణులను మాయా సంహ్లాది మునులుగాని కిష్కింధ సుందరులుగాని కలిగియుండి శిరో భాగమున నమస్కారములు చేతులు జోడించిన చంద్ర సూర్యులుకలిగి యుండెడిది భోగాసనమూర్తి యగును. దేవ్యర్చకమునులు యెవ్వరులేక మొలకుచుట్టిన వస్త్రముతో మోకాలిమీద ఉంచుకొనిన హస్తములు కలిగి యుండు మూర్తివీరాసనమూర్తియగును. దేవేరులులేక అర్చకమును లగు మహీ మార్కండేయులతో కూడినదివీరాసన మనియు అనబడును.

శయనమ్ :

కించి ద్దైవికభాగయుతం మానుష్యే స్థాప నీయం శయనమ్. తదపి యోగం భోగం వీరమితి త్రివిధమ్. ఉపధానేనిహితం దక్షిణహస్తం ప్రసారితం వామహస్తం, తదుపధానేనిహితమకుటమూర్ధ్వా ననం కించిదున్మీలితం చతుః ప్రసారితపాదం దేవం శయానం కృత్వా తదుపరి భిత్త్యూర్ధ్వ భాగే నాభిపద్మే సమాసీనం బ్రహ్మాణం తద్భిత్త్యాశ్రయాన్ పంచాయుధాన్ పాదపార్శ్వే స్థితాభ్యాం సముద్ర తరంగాచ్ఛాదిత జానుభ్యాం ఉగ్రవేగ మధుకైట భాసురాభ్యాం అర్చక మహీమార్కండేయాభ్యాం చ కుర్యాదేతద్యోగ శయనమ్. కించిద్ద్వారనిరీక్షి తాననం దక్షిణ హస్తేన ధృతమకుటం కించిత్కుంచిత ప్రసారిత వామహస్తం తదుపధానే యోజిత దక్షిణకరం అనన్త శయనే సమాసీనం పవిత్ర్యా రున్యస్తదక్షిణపాదం తథా ఆసీనంమహ్యారున్యస్త వామపాదం శయానం దేవం తత్పాదేనిహితద్వి హస్తయా పాదమర్దిన్యాశ్రియా ఖ్యాభ్యాంచ సంయుతం పూర్వవత్ బ్రహ్మాణం పంచాయుధ రూపైశ్చ సహితం కుర్యాదేతద్భోగ శయనమ్ ఉపధానే కించదస్పృష్ట మకుటం యథా తథా ఉపధానే నిహిత దక్షిణ హస్తేన ధృతమకుటం ద్వారం సమ్యక్ నిరీక్షితలోచనానమ్ విస్మ యోత్ఫుల్ల లోచనం ప్రసారిత వామహస్తం ద్విహస్తయుతం చక్రశంఖయుత హస్తాభ్యాం చతుర్హస్త యుతం వాదేవం కుర్యాదేత ద్వీర శయనం.

తా॥ పూర్వోక్తముగ భాగింపబడిన గర్భగృహమందు మానుష్యభాగమందు శయనమూర్తిని స్థాపించునది. శయ నావస్థయందును యోగము భోగము వీరమునని మూడు విధములుగ ధ్రువబేరము వ్యవహరింపబడుచున్నది. తల గడ దిండుగా అమరిన దక్షిణ హస్తమును, చాచినట్టి వామహస్తమును కలిగి తలగడ పై భాగమున స్పృశించెడి కిరీటము కలిగియు ఊర్ధ్వమునకు చూచిన ముఖము కలి గియు కొంచెముగా తెరువబడిన నేత్రములు కల్గియు బారుగా చాచిన పాదములు కలిగినదైమూర్తి శయనము నందుండ వలయును. తరువాత పై భాగమున భిత్తికి ఊర్ధ్వమందు నాభిపద్మములో ఆసీనుడైన చతుర్ముఖ బ్రహ్మయు అదే భిత్తిని ఆధారముగా జేసికొని పంచా యుధములను (కిరచరణాద్యవయవములతో)పాదపార్శ్వ మందు జానువుల పర్యన్తము సముద్రతరంగములచే ముని గిన దేహములుకలిగి భయాదరకలుషితులగు మధుకైటభు లను రాక్షసులిరువుర తోడను అర్చక స్థానీయులగుమహీ మార్కండేయుల తోడను పరివృతునిగా యోగ శయన మూర్తి పొందుపరచవగినది. కొలదిగా ద్వారము వైపుకు చూచుచున్నట్లుండి దక్షిణ హస్తముచే కిరీట

మును తాకుచుఉపధానముగ జేసికొనియు కొలదిగా చాచిన వామహస్తము కలిగి శయనముగా అనంతుని యందు ఆసీనప్రాయముగ నమరి శ్రీదేవి (పవిత్రీదేవి) ఊరువు లందుంచిన దక్షిణ పాదమును అట్లే భూదేవి (మహీదేవి) ఊరువులయందుంచి వామపాదమును అట్లుంచిన పాదముల రెంటిని ఆయాదేవులు రెండు చేతులతో సంవాహనము (పిసుకుట) చేయుచున్నట్లును పూర్వమువలె చతుర్ముఖుడు పంచాయుధవిగ్రహముల వేంచేయించబడిన మూర్తి భోగశయనమనబడును. ఉపధాన స్పర్శ కలుగని కిరీటముతో దక్షిణ హస్తమునే ఉపధానముగ జేసికొని ద్వారమువైపుకు గాఢముగా నిలచిన దృష్టిగల ముఖమును విస్మయముచే వికసించిన నేత్రములతోను చాచిన వామ హస్తము కలిగి శయనావస్థలో రెండుహస్తముల మాత్రము చేత ద్విహస్తముగా గాని శంఖ చక్రములు ధరించెడి మరి రెండు హస్తములతో చతుర్హస్తునిగా గాని దేవుని చేయుట వీరశయన మగును,

యోగాది స్థాపనాధి కారిణ :

యోగార్థీ యోగమార్గం, పుత్రార్థీ సుఖార్థీ చ సుఖమార్గం, ధనైశ్వర్యభోగార్థీ భోగమార్గం, వీర్యార్థీ వీరమార్గం విరహార్థీ విరహమార్గం ఏతేషామ భీష్ట మార్గేణ ధ్రువబేరం కుర్యాత్

ఇతి శ్రీ వైఖానసే కశ్యపప్రోక్తే జ్ఞానకాండే స్థానకాసన శయనేషు యోగాది భేదో నామం త్రిపంచాశోఽధ్యాయః

తా॥ ఈ పైన చెప్పబడి యోగాది మార్గములకు ఫలము భిన్నమైనది, యోగశక్తిని పెంపొందించి కొను నాశగల వారు యోగమార్గమును, పుత్రులను (సంతానమునకు పలక్షణము) సంసారసుఖమును కాంక్షించెడివారలు సుఖమార్గమును, ధనార్జనముచేసి ఐశ్వర్యవంతులై మనగోరిన వారలు భోగమార్గమును, శత్రువిజయాదులను కోరెడి వారలువీరమార్గమును వైరాగ్యముమ కోరినవారలు విరహమార్గమును వారల వారల చిత్త వృత్తి కనుకూలముగ నిశ్చయించికొని ఆయా మార్గములను అవలంభించి ప్రతిష్ఠచేసి ఆరాధించదగును.

ఇచ్చట పై నిరూపించిన లక్షణములలో విరహమూర్తి స్వరూపము చెప్పబడక ఫలశ్రుతియందు చేర్చబడినది ప్రతిజ్ఞయందు కూడ త్రివిధం శయనమను వాక్యమె కనుపించుచున్నది. గ్రంథాన్తర సంవాదముచేత దీనిని నిర్ణయించదగును.

ఇది యేబది మూడవ అధ్యాయము

(సశేషము)

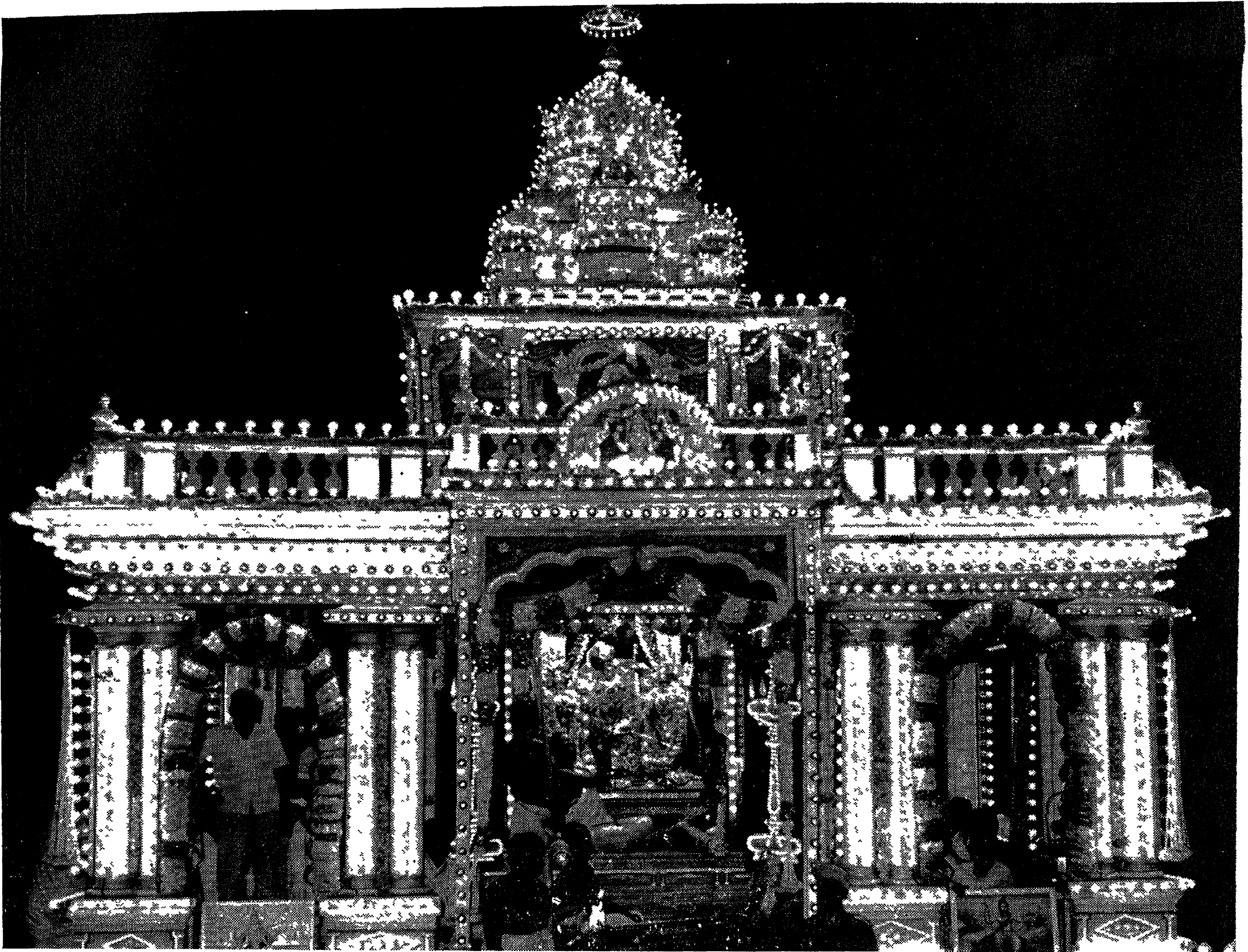
★

(53 వ పేజీ తరువాయి)

ఉల్లమను కమలమ్ము విప్పుచు
ఉత్సవంబుగ నిన్నుగొలిచెద
ఉన్నతంబగు భావపుంజము
లుంతులాగున మనసునొసగుము!
శ్రీనివాసా మేలుకో-
ఆశ్రిత జనావళినేలుకో!

కల్కిరూపా మేలుకో!
కరివరావనయేలుకో!
నల్లనయ్యా! నిన్నుజూడగ
నామనంబున నాశబుట్టెను ॥ మేలుకో ॥
మేలుకో! హరి! మేలుకో!
మేలుకొని మమ్మేలుకో! ॥ మేలుకో ॥

Edited and Published by M. Chandramouli Reddy, Executive Officer. Tirumala Tirupati Devasthanams and Printed at T. T. D. Press, Tirupati.

Float festival of Lord Venkateswara at Tirumala.